Влада—Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 93 ◆ Четвер, 16 травня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

ЛЕГКІ КРИЛА

РЕПОРТАЖ СПЕЦІАЛЬНИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ» ПРО ВІДКРИТТЯ НОВОЇ ЛІНІЇ ПОВІТРЯНИХ СПОЛУЧЕНЬ КИЇВ—МІЛАН.

Вони справді легкі — крила повітряного лайнера ТУ-154, який менш як за три години переніс пасажирів з весняного Києва у весняний Мілан. Екіпаж літака, яким керував Анатолій Скляренко, м'яко сів у міланському аеропорту.

На борту лайнера — перші пасажири. Серед них і аспірантка Київського політехнічного інституту Ганна Анурієва, якій перед вильотом з Борисполя піднесли квіти спонсори рейсу — представники Торгово-промислової палати УРСР і зовнішньоторгового виробничого об'єднання «Роксолана». У літаку також діти з уражених радіацією районів Білорусії. Вони скористалися послугами об'єднання «Авіалінії України», щоб дістатися коротким і зручним шляхом до Італії, де на узбережжі Адріатики їх чекав оздоровлення і відпочинок.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

(Закінчення на 9-й стор.)



ГОЛОВА Верховної Ради УРСР Л. Кравчук 15 травня прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла ЧСФР в СРСР Р. Сланського на його прохання у зв'язку з представленням нового Генерального консула ЧСФР у Києві Р. Гаренчара.

Під час бесіди Л. Кравчук розповів про суспільно-політичну обстановку в республіці, практичні кроки по утвердженню державного суверенітету України, ознайомив з роботою Верховної Ради УРСР. Йшлося про те, що життя вимагає зміцнювати політичні зв'язки, розвивати співробітництво в галузі економіки, науки і культури між Україною та ЧСФР в інтересах обох держав, їх народів. Р. Сланський цікавився, зокрема, яке реальне значення для стабілізації обстановки в країні має «Заява 10», яких заходів вживають парламент і уряд України для захисту економічних інтересів народу в умовах переходу до ринку. Він зазначив, що керівництво ЧСФР зацікавлене в тому, щоб налагоджувати на новій, взаємовигідній основі контакти з Україною.

У розмові взяли участь керівник Секретаріату Верховної Ради УРСР М. Хоменко і міністр закордонних справ УРСР А. Зленко.

ДРУГЕ судове засідання у справі С. Хмари, як і попереднє, ледь почавшись, закінчилося. А камінь спотикання один і той же: дуже тісне приміщення, в якому слухається справа, не може вмістити не те що всіх бажаючих, а навіть журналістів, які мають офіційну акредитацію. За дверима засідання цього разу лишилися Українське телебачення, кілька республіканських газет. Отож, захисники звинувачуваного, деякі народні депутати знову висловили протест проти фактично закритого характеру слухання справи.

Але головна причина дострокового припинення судового засідання — м'яко кажучи, неприпустимо різкі випади і обвинуваченого й інших присутніх на адресу самого голови, хоч, на мій погляд, він не дав жодного приводу для подібних нападків. Зрештою, за дві години слухання справи протягом обох днів, В. Білоусенко не встиг навіть висловитися з того чи іншого питання — велася ж тільки початкова процедура утвердження тих чи інших учасників суду.

Зате площа перед приміщенням міського суду надривалася мегафонними криками і скандуванням учасників демонстрації вимоги звільнити С. Хмару.

НА ЗАПРОШЕННЯ Президента СРСР, Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. Горбачова 15 травня в Москву з офіційним візитом прибув Генеральний секретар ЦК КПК, Голова Центральної військової ради Китайської Народної Республіки Цзян Цземінь. Закінчився період довжиною в тридцять чотири роки, протягом якого керівник КНР такого рангу не відвідував нашу країну.



ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською — 446-60-22

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-69,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

Парламентська хроніка

ОРЛИКИ, ВАШИНГТОНИ ЧИ... БУРБОНИ?

Ранкове засідання 15 травня

Навіть не згадавши, що 15 травня — річниця з початку роботи, парламент заслухав пропозиції В. Колінця (створити комісію з розслідувань фактів побиття ЗМОПом народу і почати обговорювати проект Закону про захищеність населення від міліції) та В. Філенка (дати змогу російськомовному населенню дивитися програму Російського телебачення), а потім перейшов до обговорення концепції нової Конституції республіки.

Головуючий Л. Кравчук, владно припинивши спробу депутатів вдатися до суперечок, оголосив, що висловитись хочуть близько ста народних депутатів України, встановив порядок виступів: від комісії Верховної Ради, від фракції та груп і згідно зі списком Секретаріату, і народні обранці кинулися в словесно-законотворчий «марафон». До перерви виступило 14 чоловік, але головні питання дискусії щодо проекту Основного закону вимальовалися досить чітко.

Це, по-перше, якій бути формі правління на Україні: традиційній владі Рад чи запропонований — місцеве самоврядування поєднується з парламентським управлінням у формі представників президента, провідників сильної виконавчої влади.

Депутати В. Желіба (Кіровоградщина), М. Гришко (Чернігівщина) беззастережно виступили за збереження радянської форми влади з посиленням вертикальної підпорядкованості і відповідальності низових Рад вищим.

Противники (І. Заєць, Київ; М. Косів, Львівщина, та інші) заперечували: потрібна сильна виконавча влада на місцях, а Ради дискредитували себе бездіяльністю, підпорядкованістю партійним органам, тому й досі зберігається загроза подальшої корпоратизації та надмірної заідеологізованості влади на місцях.

У зв'язку з Радами постало й друге важливе питання президентства в республіці. Зіткнулися ідеї «сильного» (уособлення і вище керівництво виконавчої влади) і «слабкого» (обраного парламентом, а не народом, і підзвітного депутатам) президента. Прихильники першої ідеї говорили, що сильний президент (гетьман) — це історична традиція України, запорука припинення війни законів, виконання їх на місцях, персоніфікація відповідальності за бездіяльність. Їхні опоненти запевняли: сильний президент — це загроза диктатури.

Єдиний компроміс у цьому питанні поки що намітився в пропозиції С. Головатого (Київ): обирати президента після прийняття Конституції, а до того часу певні владні повноваження надати голові парламенту, щоб підсилити виконавчу владу. Але, слід зважити, головне обговорення і вирішення — попереду, а отже, ще є час для «утруски» ідей.

Третім принциповим питанням стала ідея майбутнього суспільного устрою України: соціалістичного вибору та соціалістичних цінностей чи відмови від них.

— Соціалізм не вигаданий комуністами. Ідеї соціальної справедливості і звільнення всіх людей від гноблення та злиднів виношені самим трудовим народом, — запевняв М. Волощук (Закарпаття).

— Для нашої країни поворот до капіталізму, причому ясно, що це буде поворот у найжорстокіших формах, так само як і реставрація відомої усім нам авторитарно-бюрократичної системи, хай у дещо підновленому вигляді, це було б реакційним відступом назад, відмовою від нашого прагнення до створення в країні гуманного демократичного суспільства, — вторив йому С. Гуренко (Київщина).

— Соціалістичні цінності — це те, що було у нас і немає у них. А саме: марксизм, ленінізм, сталінізм, комунізм, розвинутий соціалізм, дефіцити, черги, п'ятирічки, соціалістичне змагання, ударник комуністичної праці, Герой Соціалістичної Праці, ЧК, ГПУ, НКВД, КГБ, «психушки», обкоми, райкоми, парткоми, талони, купони, «перестройка», — заперечував Д. Чобіт (Львівщина). — Я хотів би, щоб хтось назвав хоча б одну цінність соціалізму, за яку можна було б віддати життя.

Були й інші суперечки: навколо назви республіки, характеру депутатського мандата — імперативного чи вільного, принципів міжнаціональних відносин, структури парламенту — одно- чи двопалатного тощо, але, повторюю, можливі компроміси вимальовувалися тільки слабкими контурами.

Такий стан справ, в принципі, вже відбиває, на жаль, традицію нашого парламенту під час обговорення складних і принципових питань. Однак є надія, що, як і у випадку з Декларацією про державний суверенітет України, депутати дійдуть згоди і подарують людям виважений і всебічно грамотний документ.

Що обранці народу не нагадуватимуть відомих бурбонів, які нічого не зрозуміли, нічого не навчилися і нікому не пробачили, а стануть справді орликами, вашингтонами, джеферсонами, які дадуть Україні новий та праведний Основний закон. Вони мусять це зробити.

Володимир СКАЧКО,
парламентський кореспондент «Голосу України».

ЗВЕРНЕННЯ

I з'їзду орендарів і підприємців Української РСР до Верховної Ради Української РСР

Спілка орендарів і підприємців України, створена 13 липня 1990 року, брала активну участь у розробці проектів законодавчих актів, що регулюють ринкові відносини в республіці, насамперед Законів про оренду, про роздержавлення тощо.

Ця діяльність була б ефективнішою, якби спілка мала право законодавчої ініціативи.

З метою надання підприємствам та колективам, що працюють у нових умовах господарювання, можливості впливати на законотворчий процес у парламенті республіки через свою спілку I з'їзд орендарів і підприємців України звертається до вас, шановні народні обранці, з клопотанням про надання права законодавчої ініціативи, передбаченої для громадських організацій ст. 103 Конституції Української РСР.

Прийнято на I з'їзді орендарів і підприємців України.

Життя Рад

ДАЧІ НАСТУПАЮТЬ

Пішов ось уже другий рік мого депутатства у Вінницькій обласній Раді. Чи змінилося щось за цей час? Не дає мені спокою це запитання. Совість мучить: в основних тезах передвиборної програми обіцяв багато. А що зроблено? Мало, зовсім мало. Був учасником ось уже п'яти сесій обласної Ради народних депутатів. Виступав практично на всіх, порушував багато проблем, робив депутатські запити. Все це, відверто кажучи, ігнорується, зависає мовчанкою у повітрі. Чому? Збагнути відразу важко.

Та зрозуміло одне — республіканські закони не працюють. Ті, хто має їх виконувати, не поспішають, навіть на депутатські запити — нуль уваги. От, скажімо, більше року тому направив листа голові Вінницької районної Ради А. Кондратюку. Мовчить, ні пари з вуст. Можливо, в ньому дріб'язкові питання порушувалися? Давайте розберемося в цьому, шановний голово, через нашу парламентську газету. Отже, коротко нагадаю зміст листа.

Скоро минає 20 років, як у Вінницькому районі створено Буго - Деснянський загальнозоологічний заказник республіканського значення. Це унікальна ділянка лісостепового ландшафту, в десяти кілометрах від Вінниці. Збереглися там поселення річкового бобра, болотяної черепахи, гніздиться величезна колонія сірої чаплі (близько 200 гнізд), знаходять також притулок інші представники подільської фауни.

Річка Десна, яка протікає через заказник, відносно чиста, і є одним із джерел для постачання питної води обласному центрові. А сама територія заказника входить до зеленої зони Вінниці і є місцем відпочинку її жителів. Тут же проводять свою практику та наукові спостереження студенти природничо-географічного факультету Вінницького педінституту.

Колись, як мовиться, за застійних часів, облюбувала собі в заказнику місце одна керівна дачка. Тепер тільки асфальтована дорога серед лісу, бетонний басейн з водонапірною баштою та автошляховий знак «Пішоходам ходити заборонено» лишилися згадкою про високономенклатурного господаря.

Часи нібито змінились. І сьогодні вже нібито не так, як колись: попові — можна, а дякові — зась. Сьогодні «дяки» наступають: поруч із заказником у водоохоронній зоні річки Десна, як гриби після дощу, з'явилися дачні будинки. Власне, «дачними» їх можна назвати тільки умовно. Це добротні, двотриповерхові красені з білої силікатної цегли. Вулиця освітлена, як у центрі великого міста, є перспектива провести газ — газопровід прокладено поруч. Чорні та білі «Волги», які під'їжджають сюди, самі натякають про високі посади власників дач. Біля однієї з таких вже прокладено водопровід до річки Десна і встановлено електронасос. Можливо, й басейн скоро з'явиться.

Ну і що ж у цьому поганого, скажете ви? Просто люди прагнуть комфорту... Згоден. Але якби не посягав цей комфорт на водоохоронну зону Десни, якби і за парканами садиб було так само чисто, як і на подвір'ях. Після нас хоч потоп! Оце, мабуть, і є девізом тих горедачників. Бо добралися вони вже й до невеличкого острівця на річці — розорали його і засіяли... А поруч же хатина бобрів... Ну що тут скажеш... Не самозахватом же ці землі опинилися під дачами. Хтось же все-таки погодив це? Хто? Хто дозволив так знущатися з річки, з живої природи? Хто дозволив виділення земель під дачні забудови у водоохоронній зоні річки Десна та поблизу заказника? Такі запитання хвилюють багатьох. Тому і послали листа з метою отримати роз'яснення А. Кондратюку. А відповіді більше року чекаємо. Скільки ще залишилося?

Тим часом дачі наступають.

Я свідомо торік включився у передвиборну боротьбу. Будучи випускником природничо-географічного факультету Вінницького педінституту, розуміючи напружену екологічну ситуацію, був упевнений: працюватимуть у Раді переконані «зелені» — екологічна ситуація поліпшиться. Не допустять вони знущань з природи. Помилився. Виходить, від рядового депутата нічого не залежить? Відчуття таке, що з депутатами обходяться мало не так, як із студентами - природоохоронцями. Правда, тоді, коли я в інституті очолював дружину охоронників природи (ДОП), за «ущемлення» інтересів номенклатурних чиновників нас ледь з інституту не повиганяли. А сьогодні просто в мовчанку грають. Ви собі обурюйтесь, а нам своє робити...

Василь РОМАНЧУК,
депутат Вінницької обласної Ради народних депутатів.

«Пишемо» нову Конституцію України

ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ ВІД ДЕКЛАРАЦІЇ ДО КОНСТИТУЦІЇ

Найяскравішим моментом в роботі Верховної Ради УРСР, безумовно, є майже одностайне прийняття Декларації про державний суверенітет України. Цей запалюючий розум і серце документ став справжньою базою для побудови суверенної демократичної української держави. Звичайно, від декларування певних принципів до їх втілення в життя — дистанція великого розміру, але початок покладено. І цей початок — **надання Декларації сили конституційного закону.**

Другий найважливіший етап — розробка на основі Декларації нової Конституції України. Сьогодні є декілька проектів концепцій і навіть готових проектів конституцій. Це проект, розроблений групою юристів-консультантів Верховної Ради на чолі з професором Юзьковим і прийнятий за основу Комісією Верховної Ради по розробці нової Конституції, проект, внесений ЦК Компартії України, проект юриста Тимченка, народного депутата Артеменка та інші.

Що є спільного і що відмінного в цих проектах? Які головні ідеї треба покласти в Конституцію демократичної правової держави? Які питання здаються найбільш суперечливими? Не претендуючи на будь-яку повноту і досконалість аналізу, спробуємо дати відповідь на ці актуальні запитання.

Чи є щось спільне в усіх проектах концепції Конституції? Безумовно, є. Це, поперше, те, що в центрі уваги нової Конституції має бути людина як найвища соціальна цінність. І в концепції Комісії Верховної Ради, і в концепції ЦК Компартії України права і свободи людини в цілому приведені у відповідність до Загальної декларації прав людини та інших міжнародних пактів. Серед **нових прав**, гарантованих державою, — право на пересування і вибір місця проживання (нині лімітоване пропискою), право залишати будь-яку країну і повертатися до своєї, право на інформацію і її вільне поширення без будь-яких цензур, право володіти власністю та займатися підприємництвом, право на відшкодування державної шкоди, заподіяної громадянину, та інші права і свободи.

По-друге, розвивається ідея **громадянського суспільства**, як асоціації рівноправних, вільних громадян, що функціонує на основі самоврядування.

І, нарешті, Україна розглядається як суверенна демократична правова держава, фундаментом для якої повинна стати ідея Декларації про державний суверенітет України. Тобто загальні засади, принципи конституційного будівництва мають багато спільного. Але з історії ми добре знаємо про безліч великих і малих випадків, коли реалізація ідеї порождувала лише антиідею. Тому варто з'ясувати відповідь на запитання — які передбачаються конкретні механізми реалізації загальних принципів? Чи стане Декларація справжнім конституційним грунтом, чи лише зручною покрівлею для зовсім інших ідей? Яке конкретне бачення майбутнього України стоїть за конституційними рядками? І в парламенті, і в суспільстві ми маємо реальну різноманітність поглядів на ці питання. З тією чи іншою долею натуги цю багатоманітність можна звести до **двох основних підходів.**

Перша відмінність полягає вже у назві української держави. **Республіка Україна** — таку назву пропонує Комісія Верховної Ради. Аргументи — нейтральність, деідеологізованість, зручність у користуванні, відповідність світовим нормам конституційної теорії і практики. Інша думка в авторів проекту ЦК Компартії України. Вони пропонують не тільки залишити існуючу назву — **УРСР**, а й закріпити в преамбулі «зроблений у грудні 1917 року соціалістичний вибір народу України». Гадаємо, сьогодні не місце і не час дискутувати з проблем соціалізму. Але як законодавче закріплення певної ідеології поєднується з декларованими у цьому ж проекті принципами багатопартійності і політичного плюралізму?

Така ж сама картина з плюралізмом економічним. В проекті концепції ЦК, як і в проекті Комісії, начебто гарантується рівноправність і захист **усіх** форм власності. Але в першому з проектів ми знову бачимо «трудову приватну власність, яка виключає експлуатацію». Пригадаємо — на останньому з'їзді КПРС навіть Єгор Лигачов скаржився, що не розуміє, що ж воно таке і з чим їдять оцю «трудову приватну власність»? Солідаризуючись з Єгором Кузьмичем з протилежного боку, гадаємо, більшість читачів вже добре розуміє, хто насправді був (і є!) найжорстокішим експлуататором усі сімдесят три роки. Власник-підприємець **чи держава-бюрократ?** Відповідь зрозуміла.

Інше важливе питання — про **доцільність існування радянської системи влади.** Проект ЦК не містить ніяких сумнівів — Ради народних депутатів є «політичною основою республіки». А з проекту Конституції депутата Артеменка від слова «Рада» віє начебто Божим Духом. Але з'ясуємо ситуацію, більш детально зупинившись на цьому питанні. Ради, як структура, народилися з робітничих комітетів у роки першої Російської революції 1905 року. У 1917 році більшовики, в залежності від політичної кон'юнктури, то ставили, то знімали гасло «Уся влада — Радам!». Потім з тимчасової Ради перетворились в постійну структуру вертикальної ієрархічної побудови. Незважаючи на своє формально домінуюче становище в державі, Ради завжди були фактично безправними і виконували роль лише декорації в спектаклі, що розігрувався в партійних комітетах. Під час останніх виборів гасло «Влада — Радам!» нібито набуло нового змісту. Але, звільнившись від «керування» парткомів, Ради блискуче довели свою... неспроможність і небоєздатність.

Причина такого становища полягає далеко не тільки в тому, що оголився непрофесіоналізм, занадто великий кількісний склад депутатського корпусу. Це — наслідки. Причина глибше — в самому принципі побудови Рад, що поєднує в єдину оболонку державної влади і законодавчу та управлінську функції, і функцію самоврядування. Така структура суперечить головному принципу правової держави — розподілу влад і тому об'єктивно гальмує процеси модернізації економіки і суспільства взагалі. Тому перехід до муніципальної системи з невеличкими за кількісним складом, але мобільними і професіональними меріями і розвинутим самоврядуванням — веління часу. Улюблений аргумент прихильників радянської системи — муніципальна «буржуазна» система нібито відлучає «широкі верстви трудящих» від управління державою. Але широким верствам трудящих, мабуть, зручніше управляти не державою взагалі, а своїм підприємством, територією свого місцепроживання. Що потрібно людині — громіздка система Рад і виконкомів, де нескінченно обговорюється, наприклад, стан справ боротьби зі злочинністю, чи міцне, фінансово незалежне місцеве самоврядування, коли мешканці будинку самі спроможні найняти охоронців порядку на своїй території? Мережа ЖЕКів, що залежна від усіх, окрім самих жителів, і безсила такою мірою, що не має навіть необхідних матеріалів, щоб залатати дах будинку, який протікає роками, чи служба, фінансово залежна від органів самоврядування, від мешканців і зацікавлена в зразковому стані (а не в «соцзмаганні» за нього) будинку?

Саме тому відсутність у проекті Комісії взагалі таких структур, як районна в місті і обласна Рада, не повинна когось шокувати. Передбачається, що замість обласних Рад створюється **державна адміністрація на** чолі з уповноваженим представником Президента. Саме вона повинна оперативно втілювати в життя рішення законодавчої і виконавчої влади республіки і, не втручаючись безпосередньо в справи самоврядування, сприяти модернізації економіки, створенню ринкової інфраструктури регіону. Але слід підкреслити доцільність такої структури лише в разі унітарного характеру державного устрою України, що й пропонується в концепції Комісії Верховної Ради. Враховуючи, одначе, різний історичний шлях та національно-етнічні особливості регіонів України, Партія Демократичного Відродження України (ПДВУ) інші політичні сили виступають за федеративний характер державного устрою України (федерація земель). Федеративний устрій, на нашу думку, дасть можливість менш болісно пройти шлях до утвердження справжньої української державності. Але в такому разі схема управління, звичайно, повинна бути іншою.

Наступне важливе питання — **Президентська влада і парламент.** В концепції ЦК Компартії України побудовано модель **«слабкого президента»**, який обирається Верховною Радою і відповідальний перед нею. В основу концепції Комісії покладено американську модель **«сильного президента»**, де останній обирається народом, політично невідповідальний перед парламентом, безпосередньо керує урядом і державною адміністрацією. В той же час система містить ряд противаг, зокрема, заборону Президенту розпускати парламент, можливість парламентського вето на нормативні укази Президента. Президентська республіка як форма державного правління не тільки витримала час у багатьох цивілізованих країнах, а й відповідає історичним традиціям українського народу (гетьманство).

Противники «сильного президента» наводять сумнів на перший погляд аргумент. Деякі з розвинутих країн (Англія, Канада, Швеція, Японія) взагалі не мають президента, але сильний уряд дозволяє їм ефективно управляти державою. При цьому «забувається» один істотний момент. У більшості цих країн історично склалася безпартійна система, коли партія, що перемагає на виборах і спирається на парламентську більшість, формує уряд. В наших умовах відсутності демократичних традицій така схема з більшою долею ймовірності може призвести до узурпації влади в руках однієї партії. Президент повинен створити необхідну противагу. З іншого боку, в умовах початкової багатопартійності у найближчій перспективі ми скоріше за все будемо мати багатомандатний парламент і коаліційний уряд, де (особливо на перших порах) цілком можливі міжпартійні сутички. В цих умовах саме Президент має приймати оперативні рішення і керувати роботою кабінету міністрів.

Інший аргумент противників сильного президентства — приклад Горбачова. Цікаво, що цей аргумент висловлюють деякі з тих, хто ще вчора активно підтримував як саму ідею президентства, так і надання президенту широких повноважень. Гадаємо, неефективність президентської влади Горбачова полягає не стільки в його особі, скільки в об'єктивній неможливості ефективно керувати унітарною державою під час її розпаду. До того ж постійне делегування повноважень Верховної Ради Союзу Президенту (напівпрезидентська французька модель) свідчить скоріше про глибоку кризу, метастазуючу пухлину усіх ланок союзної влади.

Саме тому за аргументами проти президентства як з боку відомої частини парламентської більшості, так і з боку деяких представників опозиції криється скоріше побоювання з приводу можливості обрання **«не свого»** Президента.

Щодо **структури парламенту**, то цілком природно мати його двопалатним. В проекті конституційної Комісії пропонується створення народної палати і палати представників. Наявність другої палати сприятиме професіоналізації парламенту (певні вікові і фахові обмеження) і враховуватиме регіональні особливості України (по три представники від областей і Києва).

І, нарешті, питання про **Союз і Союзний договір.** Згідно з концепцією ЦК, Україна «добровільно делегує частину своїх повноважень Союзу РСР». Згідно з концепцією конституційної Комісії Верховної Ради — «самостійно вирішує питання про утворення разом з іншими республіками Союзу суверенних держав». Дискусій з цього приводу вже велося багато і тут нема сенсу їх продовжувати. Зазначимо лише, що коли послідовно відходимо від принципів Декларації, то ні про яку нову союзну наддержаву чи навіть федеративну державу мова йти не може. Мова може йти про конфедеративне об'єднання (співдружність) Суверенних Держав.

Закінчуючи наш огляд, зазначимо: ми, враховуючи усе краще в інших проектах, в головному стоїмо на позиціях проекту конституційної Комісії Верховної Ради як найбільш професіонально обгрунтованого і спрямованого на побудову справді демократичного суспільства в суверенній українській державі.

Нещодавно в газеті «Московские новости» відомий письменник Фазіль Іскандер влучно зауважив: «На мій погляд, ідеальна держава — це та держава, про існування якої ми пригадуємо один раз на рік при розгляданні податкового повідомлення. Чим гірше державний устрій, тим більше ми про нього думаємо. Чим більше ми про нього думаємо, тим менше ми займаємось своєю справою. Чим менше ми займаємось своєю справою, тим гірше державі. Чи є вихід з цієї дурної нескінченності?».

Вихід, мабуть, буде тоді, коли ми від простого споглядання дійсності та тотальної зневіри перейдемо до внутрішнього усвідомлення простої, здавалось би, речі: щоб думати про Українську Державу раз на рік завтра, сьогодні треба напружити свій мозок на кожний день.

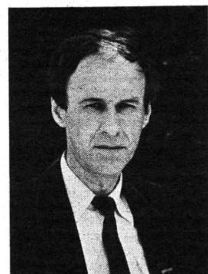
Шлях від Декларації до працюючої Конституції — тернистий шлях. Але головне — почати рухатися.

Володимир ФІЛЕНКО, народний депутат України, співголова ПДВУ,

Артур БІЛОУС, депутат Ленінської райради Києва, помічник народного депутата України.

Я ГОЛОСУЮ ЗА РОЗУМНІ ПОЗИЦІЇ

Хто є хто



ЛЕБЕДИК Петро Васильович, Новокаховський виборчий округ № 396, що на Херсонщині. 1950 року народження, українець, член КПРС, освіта середня.

Член Комісії Верховної Ради УРСР у правах людини.

— Як ви, «простий» робітник, як у нас звикли говорити, потрапили до парламенту?

— Працював на Каховському заводі електрозварювального обладнання, потім, як і багато інших, підключився до передвиборної боротьби і став депутатом. Одне слово, прийшов із «низів»...

— Сьогодні багато розмов про те, що робітничо-селянська держава, яку ми будували понад 70 років, зазнала фіаско, не виправдав надії її засновників і робітничий клас — «становий хребет». Тому на арену політичної боротьби вийшли нові політичні сили і класи. На вашу думку, яке місце в суспільному житті займає сьогодні робітничий клас?

— Якщо говорити про провідну роль робітничого класу, то її як такої майже не було. Просто система прикривалася ним, як щитом, а сам клас, від імені якого вона виступала, завжди був безправним і забитим. Я так вважав і вважаю, що з його середовища вибиралися, є такий вислів, «підгодовані робітники», які й кричали на всіх форумах від імені всього класу.

А взагалі-то робітники — це величезна сила, яка тільки-но починає себе виявляти. Робітничий клас відчув свою силу, з'явилися страйкові комітети, очолювані досвідченими й розумними вихідцями з робітничого середовища. А таких людей, я повинен це заявити, серед нас дуже багато. І тому мене ображає, коли й сьогодні деякі депутати, особливо союзного рівня, намагаються знову виступати від імені робітничого класу...

— Тобто ви не вважаєте робітничий клас реакційною силою, на яку покладають надії певні політики, мовляв, ось робітники виступлять і поставлять все на «свої місця»?

— Ні, не вважаю. Хоча я бачив, і сьогодні бачу навіть у своєму колективі, що знову хочуть нацькувати робітників на інженерно-технічних працівників. Зокрема, в питаннях зарплати, пільг, путівок, премій тощо. Звичайно, праця робітника надзвичайно важка, але ми ж «загнали» інженерну думку, зробили «козлом відпущення» того, хто повинен подавати цінні ідеї та пропозиції, полегшити працю робітників. Таких треба плекати і «вирощувати». 110 карбованців же відіб'ють зацікавленість працювати в кого завгодно, тому і йде у нас багато людей до інститутів заради престижу.

Повірте, я — робітник, але чудово розумію, що утискати розумних людей, інтелігенцію — це державна трагедія.

— А як ви гадаєте, чому так було?

— Ця політика вигадана була для того, щоб «верхівці» краще було панувати, нацьковуючи і роз'єднуючи людей, класи, верстви.

— Чи не тому ви пішли працювати в Комісію у правах людини?

— Звичайно, я пішов у неї не заради грошей, заробляв я й так пристойно. Я вважаю, що це — мій обов'язок: захищати людину. Крім того, я не розумію, як можна поєднувати основну роботу з депутатською. Це просто неможливо повноцінно робити: ви б знали скільки надходить до нас заяв, скарг. А за ними — живі люди... Я не хочу голосувати за те, що скажуть... Я голосую за розумні позиції і прагну захищати інтереси виборців.

— А позицію Л. Кравчука — депутатам не закликати робітників до страйків — ви вважаєте позицією здорового глузду?

— Хоча я й голосував колись проти обрання Л. Кравчука Головою парламенту, сьогодні його пропозицію вважаю розумною і голосував за неї. Однак цим страйки не зупинити, треба зробити, щоб народ відчув поліпшення життя, побачив реальні кроки з боку нашого парламенту. Довго чекав від нашого Голови слів: годі вже нам комусь вірити, треба щось робити самим. І він це сказав.

— А що робить ваша сім'я сьогодні?

— Дружина працює, як і раніше, на заводі шліфувальницею, є син і дочка, і мені дуже хотілося б приділяти їм більше уваги.

Вів бесіду Володимир СКАНЯ.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Анонс

КОЗАЦЬКІ ЕКСЛІБРИСИ

Всіх шанувальників книжкових знаків правління Добровільного товариства любителів книги запрошує до участі у республіканській виставці екслібрису «Козацькому роду нема переводу», присвяченій 500-річчю запорізького козацтва. Відбір робіт проводиться до 1-го червня цього року. Умови проведення виставки передбачають участь як професійних, так і самодіяльних художників України, членів клубів і секцій малої графіки та екслібрису, художників з інших республік.

Метою виставки є відображення у книжковому знаці феномену українського козацтва, національної символіки, геральдики козацької республіки. Всі, хто зацікавився, можуть отримати детальнішу інформацію за адресою: 252034, м. Київ-34, вул. Ярославів вал, 3, тел. 224-02-26.

Олексій НЕВСКОРОМНИЙ, відповідальний працівник Українського товариства книголюбів.

Це ж треба!

НЕ ВИСТОЯВ ПРОТИ НАЩАДКІВ

Уночі невідомі зловмисники скинули з п'єдесталу бюст російського полководця Олександра Васильовича Суворова, зіпсували напис на пам'ятнику. Про мотиви цієї акції можна лише здогадуватись. Бронзова скульптура Суворова була встановлена на вулиці його імені 1950 року.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Херсон.

Телеграфним рядком з Хмельницького

15-РІЧНИЙ ІНЖЕНЕР

На хмельницькому заводі «Темп» на посаду інженера-програміста прийняли учня 10-А класу СШ № 25 Андрія Ващука. Хлопець займався у комп'ютерному гуртку міського Палацу піонерів та школярів, виявив неабияку обдарованість. Неодноразово виходив переможцем республіканських олімпіад та конкурсів з інформатики, виготовив кілька дослідницьких програм, які нині застосовано на заводах «Титан» і «Темп».

ХМЕЛЬНИЦЬКА АЕС НА РЕМОНТІ

У ніч з 8 на 9 квітня зупинено перший енергоблок Хмельницької АЕС на плановий ремонт, який триватиме три місяці. Буде проведено повне розхолодження реактора, вивантаження палива і розгерметизовано перший контур. Радіаційний фон на станції та в прилеглій місцевості залишається без змін.

БЛОК «ДЕМОКРАТИЧНЕ ПОДІЛЛЯ»

Недавно кілька обласних, міських, районних організацій Української республіканської партії, Демократичної партії України, Української християнсько-демократичної партії, Руху, Української селянсько-демократичної партії, інших громадсько-політичних та культурологічних об'єднань оголосили про створення блоку «Демократичне Поділля». Блок сприятиме формуванню громадської думки, розвиткові демократії та побудові суверенної держави, стоятиме на захисті прав людини, виступатиме проти розпалювання міжнаціонального розбрату тощо.

ВИКОПАЛИ БОМБУ

Машиніст екскаватора БМУ «Спецбудмеханізація» В. Білик звично розпочав роботу на Жовтневому масиві Кам'янця-Подільського. Раптом... скрегіт металу. Придивився й оторопів — ківш зачерпнув авіабомбу, що пролежала в землі з часів Великої Вітчизняної. Група саперів вивезла смертоносну знахідку за місто й знешкодила.

УКЛАДЕНО УГОДУ

Виконком обласної Ради народних депутатів та рада федерації профспілок області уклали угоду про основні напрями соціального захисту трудящих Хмельниччини на 1991 рік. Відтепер профспілки взаємодіють з облвиконкомом на паритетних засадах. Про це повідомила обласна газета «Радянське Поділля».

Михайло ВАСИЛАШКО, власний кореспондент «Голосу України».

ПОТЕРПІЛІ ЧЕКАЮТЬ ДОПОМОГИ

Чорнобиль

У Харкові було створено першу на Україні після аварії на Чорнобильській АЕС громадську організацію місцевого об'єднання союзу «Чорнобиль». У ній налічується 68 тисяч чоловік — колишніх ліквідаторів аварії та переселенців з небезпечної зони. Однак слабка технічна база медичних закладів області зводить нанівець намагання лікарів. На сьогодні в області вже померло більше 200 учасників ліквідації наслідків аварії.

Для надання допомоги потерпілим у місті створено програму «НеІр» — допомоги (англ.). Її мета — організувати реабілітаційно-діагностичний центр. Для цього в кількох країнах світу буде розгорнуто виставку документальних фото- і відеоматеріалів для збору валютних коштів на придбання необхідного імпортного медичного обладнання.

Першими відвідали виставку харків'яни. У програмі вже немало поважних спонсорів, серед яких місцеві заводи «Серп і молот», «Поршень», «Радіореле», «Комунар» та інші.

Микола КОСИЙ, журналіст.

Харків.

Продиктовано в номер

МЕХАНІЗАТОРИ ЗАСТРАЙКУВАЛИ

Страйк на селі — явище і незвичне, і небезпечне за своїми наслідками. І розуміли це механізатори невеличкого села Буди Куликівського району на Чернігівщині. Але їх образа і некомпетентні дії правління колгоспу «Естонія» призвели до того, що вже п'ять днів техніка простоює. Не садиться картопля, не сіються кукурудза й льон.

При недавньому підвищенні зарплати різним категоріям колгоспників обійшли механізаторів — не з того вони села — не з головного, а з дільничного, і ні сільради у них, ні колгоспу. От і вимагають вони тепер 35-відсоткового підвищення заробітної плати. А як же? Навіть на екстреному засіданні правління, яке пообіцяло лише 15-відсоткове підвищення, спеціалісти і керівники дільниць подали заяви про підвищення собі окладів. А головна ж сила, казали, механізатори. Вони ж уже шість років ковтають радіаційну пилюку в полі і не хочуть після підвищення цін робити безкоштовно.

Отож, механізатори страйкують, керівники думають, а земля сохне... Що ж далі?

Владислав САВЕНОК, кореспондент газети «Чернігівські відомості».

Чернігівська область.

З роси і води

ДЕНЬ 50-го СНОПА

Як ви знаєте, є колгоспні поля, а є біополя. Другі нічим не відрізняються від перших — і там, і там товчуться різні люди, щось вирощують на потребу громади. Одне з таких колективних господарств називається журналом «Україна». Цей колектив обробляє свої біополя ось уже 50 літ. Обробляє старанно — можемо це засвідчити, оскільки «Голос України» оселився якраз на тих грядках, що належали донедавна «Україні» й щедро политі творчим потом її журналістів. Нічого, окрім «спасибі», сказати не можемо. На цьому біополі нам було починати свою працю набагато легше, аніж на якомусь біопустирі.

Завтра «Україна» збирається урочисто відзначити день свого 50-го снопа і на 19 годину скликає друзів та однодумців до кінолекційного залу Республіканського громадсько-політичного та культурного центру імені Леніна (Київ, Хрещатик, 2). Балакатимуть, згадуватимуть, співатимуть.

Заздримо, приєднуємось, вітаємо!

Трудівники біополів «Голосу України».

НА...
НЕ...

З квітня нин... там стаття 15 — ... ма пункт 6-й, к... портного засобу... здоров'я громад... ника відділу Уг... Василь ГЕЛЕТ...

— Вже давн... якщо машина н... на вимогу а... значить, водій ... нив злочин, або... го. Раніше ми ... або к и ... «їжака» ... кола... кидатися під ті... результат не... утішний. Тепер... ли право ... зброю, порушн... но не вдається... кілька фактів. ... Миколаєві трьо... по колесах маш... нений п'яний в... вищої спортив... ності Ю. Корні... ці та Новій Кax... гом 1—2 трав... стріляти по кол... причому поруш... вали першими: ... рів ... загали... В. Гре... Ф. Ми... ляр Д. Тимофее... ристався батьк... білем. А ось п... Волині. Тут до...

АКЦ...

Концерн «... мовився з дер... ретворення його... не товариство. ...

ДВОЄ...

Церква і сир... немов десь на ... змінилися і при... батечка. Прий... гатися — ціка... підростаюче м... руки через пріс...

Одеса.

...НІ ПОЗИЦІЇ

...огодні де-
...иво союз-
...ться зно-
...ені робіт-

...вважаєте ...еакційною ...окладають ...тики, мов- ...иступлять ...а «свої

...о. Хоча я
...чу навіть
..., що зно-
...ати робіт-
...но-техніч-
...окрема, в
...пільг, пу-
... Звичай-
...а надзви-
...и ж «за-
...умку, зро-
...пущення»
... подавати
...зиції, по-
...обітників.
...и і «виро-
...рбованців
...авленість
... завгодно,
...агато лю-
...в заради
... робітник,
..., що ути-
...дей, інте-
...авна тра-

...те, чому

... вигадана
...б «верхів-
...панувати,
...з'єднуючи
...тви.

...вн пішли ...ію у пра-

...шов у неї

не заради грошей, заробляв я й так пристойно. Я вважаю, що це — мій обов'язок: захищати людину. Крім того, я не розумію, як можна поєднувати основну роботу з депутатською. Це просто неможливо повноцінно робити: ви б знали скільки надходить до нас заяв, скарг. А за ними — живі люди... Я не хочу голосувати за те, що скажуть... Я голосую за розумні позиції і прагну захищати інтереси виборців.

— А позицію Л. Кравчука — депутатам не закликати робітників до страйків — ви вважаєте позицією здорового глузду?

— Хоча я й голосував колись проти обрання Л. Кравчука Головою парламенту, сьогодні його пропозицію вважаю розумною і голосував за неї. Однак цим страйки не зупинити, треба зробити, щоб народ відчув поліпшення життя, побачив реальні кроки з боку нашого парламенту. Довго чекав від нашого Голови слів: годі вже нам комусь вірити, треба щось робити самим. І він це сказав.

— А що робить ваша сім'я сьогодні?

— Дружина працює, як і раніше, на заводі шліфувальницею, є син і дочка, і мені дуже хотілося б приділяти їм більше уваги.

Вів бесіду Володимир СКАНЯ.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

...ТЬ ДОПОМОГИ

...ків лікві-
...рії.
...омоги по-
... створено
... — допо-
...ета — ор-
...ілітаційно-
...тр. Для
...аїнах сві-
... виставку
...то- і ві-

деоматеріалів для збору валютних коштів на придбання необхідного імпортного медичного обладнання.

Першими відвідали виставку харків'яни. У програмі вже немало поважних спонсорів, серед яких місцеві заводи «Серп і молот», «Поршень», «Радіореле», «Комунар» та інші.

Микола КОСИЙ, журналіст.

Харків.

...в номер

...АСТРАЙКУВАЛИ

... категорі-
...йшли ме-
...з того во-
...головного,
...ні сільра-
...спу. От і
... тепер 35-
...щення за-
...к же? На-
... засіданні
...іцяло ли-
...підвищен-
... керівники
...заяви про

підвищення собі окладів. А головна ж сила, казали, механізатори. Вони ж уже шість років ковтають радіаційну пилюку в полі і не хочуть після підвищення цін робити безкоштовно.

Отож, механізатори страйкують, керівники думають, а земля сохне... Що ж далі?

Владислав САВЕНОК, кореспондент газети «Чернігівські відомості».

Чернігівська область.

Телеграфним рядком з Хмельницького

15-РІЧНИЙ ІНЖЕНЕР

На хмельницькому заводі «Темп» на посаду інженера-програміста прийняли учня 10-А класу СШ № 25 Андрія Ващука. Хлопець займався у комп'ютерному гуртку міського Палацу піонерів та школярів, виявив неабияку обдарованість. Неодноразово виходив переможцем республіканських олімпіад та конкурсів з інформатики, виготовив кілька дослідницьких програм, які нині застосовано на заводах «Титан» і «Темп».

ХМЕЛЬНИЦЬКА АЕС НА РЕМОНТІ

У ніч з 8 на 9 квітня зупинено перший енергоблок Хмельницької АЕС на плановий ремонт, який триватиме три місяці. Буде проведено повне розхолодження реактора, вивантаження палива і розгерметизовано перший контур. Радіаційний фон на станції та в прилеглій місцевості залишається без змін.

БЛОК «ДЕМОКРАТИЧНЕ ПОДІЛЛЯ»

Недавно кілька обласних, міських, районних організацій Української республіканської партії, Демократичної партії України, Української християнсько-демократичної партії, Руху, Української селянсько-демократичної партії, інших громадсько-політичних та культурологічних об'єднань оголосили про створення блоку «Демократичне Поділля». Блок сприятиме формуванню громадської думки, розвиткові демократії та побудові суверенної держави, стоятиме на захисті прав людини, виступатиме проти розпалювання міжнаціонального розбрату тощо.

ВИКОПАЛИ БОМБУ

Машиніст екскаватора БМУ «Спецбудмеханізація» В. Білик звично розпочав роботу на Жовтневому масиві Кам'янця-Подільського. Раптом... скрегіт металу. Придивився й оторопів — ківш зачерпнув авіабомбу, що пролежала в землі з часів Великої Вітчизняної. Група саперів вивезла смертоносну знахідку за місто й знешкодила.

УКЛАДЕНО УГОДУ

Виконком обласної Ради народних депутатів та рада федерації профспілок області уклали угоду про основні напрями соціального захисту трудящих Хмельниччини на 1991 рік. Відтепер профспілки взаємодіють з облвиконкомом на паритетних засадах. Про це повідомила обласна газета «Радянське Поділля».

Михайло ВАСИЛАШКО, власний кореспондент «Голосу України».

Перехрестя

НАТИСНЕШ НА ГАЛЬМА — НЕ НАТИСНУТЬ НА ГАШЕТКУ

З квітня нинішнього року діє новий Закон про міліцію. Є там стаття 15 — про застосування вогнепальної зброї, зокрема пункт 6-й, коли зброя застосовується «для зупинки транспортного засобу, якщо водій... створює загрозу для життя чи здоров'я громадян...». Цей пункт коментує заступник начальника відділу Управління ДАІ МВС УРСР майор міліції Василь ГЕЛЕТКО:

— Вже давно перевірено: якщо машина не зупиняється на вимогу автоінспектора, значить, водій або вже вчинив злочин, або вчинить його. Раніше ми мали право або к[illegible]и пору[illegible]кові «їжака» [illegible] колеса, а [illegible]ами кидатися під ті ж колеса, а результат не завжди був утішний. Тепер, коли отримали право застосовувати зброю, порушникам практично не вдається втекти. Ось кілька фактів. 20 квітня у Миколаєві трьома пострілами по колесах машини був зупинений п'яний вахтер школи вищої спортивної майстерності Ю. Корнілов. У Каховці та Новій Каховці протягом 1—2 травня довелося стріляти по колесах тричі, причому порушники атакували першими: на міліціонерів [illegible]агалися на[illegible]ти В. Гре[illegible] Ф. Мисько та [illegible]коляр Д. Тимофеєв, котрий скористався батьковим автомобілем. А ось повідомлення з Волині. Тут довелося стріляти по колесах з автомата, і причина серйозна — за кермом був Ю. Крошкін з Ровенщини, котрий перед тим поранив ножем таксиста й заволодів його машиною. Злочинця затримали старший інспектор Шишолик, інспектор Кунашик, інспектор Ковбасюк та міліціонер Романюк. Усі — з Маневицького РВВС. А молодшому сержантові міліції В. Терещуку, котрий 30 квітня ніс службу на шосе Київ — Чоп, довелося воювати з трактором. Це було у Дубнівському районі. На тому тракторі їхав п'яний громадянин Юхимчук, механізатор Мирогощанського радгоспу-технікуму. Їхав так, що дороги було мало, а пішоходи не знаходили собі місця. Один патрон використано для попереджувального пострілу, п'ять — по колесах, порушника благополучно доставлено до витверезника. Зауважте: у жодному випадку порушники від пострілів не постраждали. А біду, яку вони могли скоїти, вдалося відвернути. Ось вам статистика: з десяти машин, що не зупиняються на вимогу ДАІ, у восьми за кермом — п'яний, решта двоє — злочинці. Втім, є ще один прошарок порушників — ті, хто вважає себе «начальником». Як правило, це районні керівники того чи іншого рангу. Ось свіжий приклад: 4 травня у селі Велико-Половецькому Сквирського району Київської області голова колгоспу Г. Богуцький не підкорився вимогам інспектора ДАІ сержанта В. Формалюка. Гордий голова був добре підігрітий алкоголем і скинув сержанта з підніжки машини на ходу. Сержанта госпіталізовано із струсом мозку та іншими травмами.

Досвід свідчить: розумний водій завжди зупиниться на вимогу державтоінспектора. Ну, а тим, у кого є причини не зупинятися (навіть — «начальникам»), варто пам'ятати, що служба ДАІ отримала право діяти рішуче, і, як бачите, користується тим правом ефективно і вміло.

Записав Віталій ЖЕЖЕРА.

[illegible]оротко

АКЦІОНЕРИ І ДЕРЖАВА

Концерн «Електрон» домовився з державою про перетворення його в акціонерне товариство. У розпорядження товариства буде безкоштовно передане майно, амортизоване на 70 і більше відсотків, усі соціально-побутові об'єкти. Кількість голосів держави на зборах акціонерів не перевищуватиме 50 відсотків у нинішньому та 49 відсотків — у наступному році, а надалі — ще менше.

Андрій БОЄЧКО.

Львів.

Ракурс

ДВОЄ НАД ПРІРВОЮ

Церква і сирітський будинок. Вони десятиліттями перебували немов десь на узбіччі бадьористого суспільного поступу. Та часи змінилися і прийшов отець Семен у гості до третьокласника-безбатченка. Прийшов з благодіянням, з дарунками. Та й сам збагатився — цікавістю дитячою, усмішками щирими, надією на підростаюче майбутнє. Простягнули старий і малий одне одному руки через прірву, не ними утворену. Чи ж здолають її?

Галина ВЛАДИМИРСЬКА.

Одеса.

Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО.

Телеграфним рядком з Ужгорода

КОНСУЛ ПРИЇХАВ У СЕЛО

Місця компактного проживання німців — місто Мукачеве, села Нове Село, Павшин відвідав віце-консул Генерального консульства ФРН у Києві Вольфганг Дьоке. Він пообіцяв допомогти навчальним та дошкільним закладам, які відвідують німецькі діти, літературою, технічними засобами навчання.

«УЖГОРОД-КОНТАКТ»

Під такою назвою почав діяти в обласному центрі незалежний регіональний радіоканал. Засновники — творчий колектив та місцеві Ради, обсяг — 12 годин на тиждень.

ЕТНОГРАФІЯ В ПОШАНІ

У Закарпатському краєзнавчому музеї відбулося святкування ювілею видатного українського вченого-фольклориста, автора «Етнографічних матеріалів з Угорської Русі» Володимира Гнатюка (1871—1926). Відбулася панахида в замковій каплиці музею.

ПОГОРІЛИ НА БЕНЗИНІ

Ужгородець В. Товт та житель села Ратівці Й. Вароді, заготовивши чималу кількість бензину марки А-93, вигідно продавали його громадянам Угорської республіки за спекулятивними цінами. Але погоріли на пальному — їх затримала міліція.

Микола ГОРВАТ, власний кореспондент «Голосу України».

...ПА

...тв назива-
... «Україна».
...бляє свої
...0 літ. Об-
...можемо це
...и «Голос

України» оселився якраз на тих грядках, що належали донедавна «Україні» й щедро политі творчим потом її журналістів. Нічого, окрім «спасибі», сказати не можемо. На цьому біополі нам було починати свою працю набагато легше, аніж на якомусь біопустирі.

Завтра «Україна» збирається урочисто відзначити день свого 50-го снопа і на 19 годину скликає друзів та однодумців до кінолекційного залу Республіканського громадсько-політичного та культурного центру імені Леніна (Київ, Хрещатик, 2). Балакатимуть, згадуватимуть, співатимуть.

Заздримо, приєднуємось, вітаємо!

Трудівники біополів «Голосу України».

ПОР...

Порядок розр...
повідності з по...
ди Міністрів У...
березня 1991 ...
«Про кошти на...
компенсаційних...
ленню у зв'язк...
ням реформи...
цін» з метою ...
фінансовими р...
шкодування на...
приємствам, ...
організаціям ви...
з реформою роз...

І. Джерела ... Фонду соціал... населення

1. Фонд соціа...
ту населення с...
рахунок:

а) скороченн...
бюджету на ви...
в цінах на прод...
ри (м'ясо, моло...
кор);

б) додатковиx...
запровадження ...
щених державн...

*) Надалі — ...

ВІЛЬ... ПРАВ...

Завершив роб...
чий з'їзд Спілки...
раїни. Мирно с...
конференц-залі ...
ського громадс...
го та культурно...
ні В. І. Леніна су...
прокурори, нау...
ки — делегат...
ловною метою ...
нятому стату...
«об'єднання на ...
основі зусиль к...
публіки у спрня...
правової держа...
інтересів суспі...
печенні законно...
порядку, а тако...
відомчої роз'єд...
тів і соціальном...
прав та інтерес...

А ЛІД...

Футбол

Футболісти ЦС...
про них не гово...
го чи навпаки к...
ступово накопич...
доробок. От і в ...
рі хоч і мінімал...
все ж подолали ...
та — «Спартака...
каза.

Ще один но...
різький «Металу...
рахунок у домаш...
«Араратом», Але...
ревагу запорожц...
не вдалося. Єре...
нинішньому сезо...
досить сильно...
очко, реалізував...

Нарешті, «Чор...
Одесі приймав ...
«Спартак». Його ...
тивні оглядачі, ...
Москви, вважают...
лективом, який ...
ти дорогу армій...
до золотих меда...
мирна угода — ...

З ПЕРШОЇ ...

Дев'яносто сп... країн світу вийш... 44-ї велогонки М... разу проходила ... гах Чехо-Словачч... Збірна СРСР бул... цілою групою го... їни. І дуже прис... можцем цього ... став Віктор Ржа... вихованець н... спорту. Він нині ... раїнському Цент... кої підготовки «Т...

ГОЛОС України

Перехрестя

ТИСНЕШ НА ГАЛЬМА — НАТИСНУТЬ НА ГАШЕТКУ

нього року діє новий Закон про міліцію. Є
про застосування вогнепальної зброї, зокре-
и зброя застосовується «для зупинки транс-
якщо водій... створює загрозу для життя чи
...». Цей пункт коментує заступник началь-
влління ДАІ МВС УРСР майор міліції
:

перевірено:
зупиняється
оінспектора,
о вже вчи-
вчинить йо-
мали право
ору ...кові
са, а ...ами
колеса, а
авжди був
оли отрима-
стосовувати
ам практич-
екти. Ось
0 квітня у
пострілами
и був зупи-
тер школи
ї майстер-
в. У Каховці
ці протя-
довелося
ах тричі,
ки атаку-
міліціоне-
н... ти
ко та... ко-
котрий ско-
им автомо-
домлення з
юся стріля-

ти по колесах з автомата, і причина серйозна — за кермом був Ю. Крошкін з Ровенщини, котрий перед тим поранив ножем таксиста й заволодів його машиною. Злочинця затримали старший інспектор Шишолик, інспектор Кунашик, інспектор Ковбасюк та міліціонер Романюк. Усі — з Маневицького РВВС. А молодшому сержантові міліції В. Терещуку, котрий 30 квітня ніс службу на шосе Київ — Чоп, довелося воювати з трактором. Це було у Дубнівському районі. На тому тракторі їхав п'яний громадянин Юхимчук, механізатор Мирогощанського радгоспу-технікуму. Їхав так, що дороги було мало, а пішоходи не знаходили собі місця. Один патрон використано для попереджувального пострілу, п'ять — по колесах, порушника благополучно доставлено до витверезника. Зауважте: у жодному випадку порушники від пострілів не постраждали. А біду, яку вони могли скоїти, вдалося відвернути. Ось вам статистика: з десяти машин, що не зупиняються на вимогу ДАІ, у восьми за кермом — п'яний, решта двоє — злочинці. Втім, є ще один прошарок порушників — ті, хто вважає себе «начальником». Як правило, це районні керівники того чи іншого рангу. Ось свіжий приклад: 4 травня у селі Велико-Половецькому Сквирського району Київської області голова колгоспу Г. Богуцький не підкорився вимогам інспектора ДАІ сержанта В. Формашока. Гордий голова був добре підігрітий алкоголем і скинув сержанта з підніжки машини на ходу. Сержанта госпіталізовано із струсом мозку та іншими травмами.

Досвід свідчить: розумний водій завжди зупиниться на вимогу державтоінспектора. Ну, а тим, у кого є причини не зупинятися (навіть — «начальникам»), варто пам'ятати, що служба ДАІ отримала право діяти рішуче, і, як бачите, користується тим правом ефективно і вміло.

Записав
Віталій ЖЕЖЕРА.

Коротко

...НЕРИ І ДЕРЖАВА

...ктрон» до-
...ою про пе-
... акціонер-
... розпоряд-
ження товариства буде безкоштовно передане майно, амортизоване на 70 і більше відсотків, усі соціально-побутові об'єкти. Кількість голосів держави на зборах акціонерів не перевищуватиме 50 відсотків у нинішньому та 49 відсотків — у наступному році, а надалі — ще менше.

Андрій БОЄЧКО.
Львів.



Ракурс

НАД ПРІРВОЮ

...кий будинок. Вони десятиліттями перебували
...ччі бадьористого суспільного поступу. Та часи
...в отець Семен у гості до третьокласника-без-
... з благодіянням, з дарунками. Та й сам зба-
...о дитячою, усмішками щирими, надією на
...нє. Простягнули старий і малий одне одному
...не ними утворену. Чи ж здолають її?

Галина ВЛАДИМИРСЬКА.

Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО.

Телеграфним рядком з Ужгорода

КОНСУЛ ПРИЇХАВ У СЕЛО

Місця компактного проживання німців — місто Мукачеве, села Нове Село, Павшин відвідав віце-консул Генерального консульства ФРН у Києві Вольфганг Дьоке. Він пообіцяв допомогти навчальним та дошкільним закладам, які відвідують німецькі діти, літературою, технічними засобами навчання.

«УЖГОРОД-КОНТАКТ»

Під такою назвою почав діяти в обласному центрі незалежний регіональний радіоканал. Засновники — творчий колектив та місцеві Ради, обсяг — 12 годин на тиждень.

ЕТНОГРАФІЯ В ПОШАНІ

У Закарпатському краєзнавчому музеї відбулося святкування ювілею видатного українського вченого-фольклориста, автора «Етнографічних матеріалів з Угорської Русі» Володимира Гнатюка (1871—1926). Відбулася панахида в замковій каплиці музею.

ПОГОРІЛИ НА БЕНЗИНІ

Ужгородець В. Товт та житель села Ратівці Й. Вароді, заготовивши чималу кількість бензину марки А-93, вигідно продавали його громадянам Угорської республіки за спекулятивними цінами. Але погоріли на пальному — їх затримала міліція.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

ПОРЯДОК

ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Порядок розроблено у відповідності з постановою Ради Міністрів УРСР від 28 березня 1991 року № 73 «Про кошти на здійснення компенсаційних виплат населенню у зв'язку з проведенням „реформи роздрібних цін" з метою забезпечення фінансовими ресурсами відшкодування населенню, підприємствам, установам і організаціям витрат у зв'язку з реформою роздрібних цін.

І. Джерела формування Фонду соціального захисту населення

1. Фонд соціального захисту населення створюється за рахунок:

а) скорочення дотацій із бюджету на виплату різниці в цінах на продовольчі товари (м'ясо, молоко, зерно, цукор);

б) додаткових доходів від запровадження нових підвищених державних фіксованих роздрібних цін, введення регульованих і договірних (вільних) роздрібних цін у вигляді внесків до фонду різниці між новими роздрібними цінами і раніше діючими роздрібними (оптовими) цінами або додаткових надходжень податку з обороту в зв'язку з переглядом систем оподаткування;

в) додаткової виручки, одержаної в результаті підвищення державних роздрібних цін понад граничний рівень, встановлений згідно з Угодою Союзу РСР і республік з питань реформи роздрібних цін і соціального захисту населення;

г) суми коштів від зниження на 10 пунктів податкової ставки відрахувань в бюджет, що залишилися не використаними, на виплату компенсацій працівникам підприємств та відрахування на соціальне страхування (26%) і фонд стабілізації економіки (11%).

ІІ. Платники коштів до Фонду соціального захисту населення

2. Внесення коштів до Фонду соціального захисту населення, зазначених у підпунктах «б», «в» і «г» пункту І цього Порядку, здійснюються підприємствами, об'єднаннями, кооперативами та іншими організаціями* незалежно від форм власності і підпорядкованості, які перебувають на господарському розрахунку, мають самостійний баланс і є юридичними особами. Ці кошти зараховуються установами банку в доходи республіканського бюджету на розділ II, § 5 «Фонд соціального захисту населення» символ звітності банку 93.

3. Кошти від скорочення дотацій із Республіканського бюджету та бюджетів областей і міст республіканського підпорядкування на виплату різниці в цінах на продовольчі товари вносять до Фонду соціального захисту

(Закінчення на 6-й стор.).

*) Надалі — підприємства.

Зверніть увагу

ВІЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПРАВИХ... І НЕПРАВИХ

Завершив роботу установчий з'їзд Спілки юристів України. Мирно спілкувались в конференц-залі Республіканського громадсько-політичного та культурного центру імені В. І. Леніна судді, адвокати, прокурори, науковці-правники — делегати з'їзду. Головною метою спілки в прийнятому статуті названо: «об'єднання на професійній основі зусиль юристів республіки у сприянні побудови правової держави, охорони інтересів суспільства, забезпеченні законності і правопорядку, а також в усуненні відомчої роз'єднаності юристів і соціальному захисті їх прав та інтересів».

До речі, спілка претендує на монопольне право давати дозвіл юристам на практику. Та найдивніше те, що, починаючи з обрання робочих органів з'їзду, делегати в більшості питань були одностайними — давно забута для сьогоднішніх плюралістичних часів реалія. Коли суддя, прокурор і адвокат одностайні, стає моторошно. За такої одностайності можна в залі суду залишити одного члена спілки. І взагалі навіщо тоді судова процедура?

Костянтин ПАРИШКУРА,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Спорт

А ЛІДЕР — ЗНАЙ СВОЄ

Футбол

Футболісти ЦСКА, щоб там про них не говорили схвального чи навпаки критичного, поступово накопичують очковий доробок. От і в черговому турі хоч і мінімально — 2:1, але все ж подолали опір дебютанта — «Спартака» з Владикавказа.

Ще один новачок — запорізький «Металург» — відкрив рахунок у домашньому матчі з «Араратом». Але втримати перевагу запорожцям, на жаль, не вдалося. Єреванці, які в нинішньому сезоні виступають досить сильно, врятували очко, реалізувавши пенальті.

Нарешті, «Чорноморець» в Одесі приймав московський «Спартак». Його окремі спортивні оглядачі, здебільшого з Москви, вважають єдиним колективом, який може перебігти дорогу армійцям на шляху до золотих медалей. І тут — мирна угода — 1:1.

Після цього турнірна таблиця набула такого вигляду:

	В	Н	П	М	О
ЦСКА	8	2	1	22—10	18
Спартак	5	2	1	12—7	12
Арарат	5	2	4	10—10	12
Торпедо	4	4	3	12—8	12
Металіст	4	4	4	11—12	12
Шахтар	2	8	0	10—7	12
Памір	2	8	1	9—8	12
Чорноморець	2	7	3	14—12	11
Дніпро	3	4	3	6—6	10
Динамо Мн.	3	4	4	11—12	10
Динамо К.	3	4	3	11—13	10
Динамо М.	3	2	6	12—15	8
Локомотив	3	2	6	10—16	8
Спартак Вл.	2	4	4	11—15	8
Металург	2	4	5	6—12	8
Пахтакор	2	3	5	11—15	7

Наступний тур розпочнеться завтра матчем у Дніпропетровську між «Дніпром» і «Торпедо». Решта поєдинків пройдуть наступного дня. Чотири українських клуби гратимуть між собою: кияни прийматимуть «Металург», одесити — харків'ян, «Шахтар» — мінчан.

Віктор ГЕНЧУК.

З потоку повідомлень

З ПЕРШОЇ СПРОБИ

Дев'яносто спортсменів з 16 країн світу вийшли на старт 44-ї велогонки Миру, яка цього разу проходила лише по дорогах Чехо-Словаччини та Польщі. Збірна СРСР була представлена цілою групою гонщиків з України. І дуже приємно, що переможцем цього веломарафону став Віктор Ржаксинський — вихованець кременчуцького спорту. Він нині готується в українському Центрі олімпійської підготовки «Титан» у тренера Юрія Єлизарова. Віктор — чемпіон країни, відмінно почувається і в пролозі, і в груповій гонці. Ржаксинський отримав головний приз змагання — чехословацький автомобіль «Шкода».

НАДІЇ НЕ ВИПРАВДАЛИСЯ

Гандболістки київського «Спартака», на жаль, програли повторний фінальний матч розіграшу Кубка кубків у Белграді місцевому клубу «Радничкі» — 15:28.

Пригода

Залишився без коліс

У найнапруженіший час сільськогосподарських робіт колгосп «Більшовик» Сокирянського району Чернівецької області залишився без транспорту. За одну ніч з 12 на 13 травня він втратив дванадцять вантажних автомобілів і молоковоз.

Причиною лиха став вогонь, що спалахнув у гаражі. Полум'я перекинулось на техніку, яка тут стояла, і від високої температури почали вибухати наповнені бензином баки машин. Коли прибули пожежники і нарешті приборкали розбурхану стихію, гараж згорів дощенту, а на місці дорогих грузовиків залишились обвуглені уламки металу.

Причини пожежі з'ясовуються. Ними, як вважають експерти, які прибули в колгосп, є грубе порушення правил протипожежної безпеки та охорони об'єкта.

В. ПЕЛЕХ,
кор. Укрінформу.

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 16—17 травня у західній половині України подекуди невеликі короткочасні дощі, грози, на решті території без опадів. Вітер південно-східний, 3—8, у західних областях подекуди пориви 15—20 метрів на секунду. Температура вдень у західних областях 12—18, на решті території 18—24 градуси, вночі по республіці 7—12 градусів.

По Київській області сьогодні вдень подекуди невеликий короткочасний дощ, гроза. Вітер слабкий. Температура 18—23 градуси.

ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

(Закінчення. Початок на 5-й стор.).

населення Рада Міністрів Кримської АРСР, облвиконкоми, Київський і Севастопольський міськвиконкоми в сумах, визначених Міністерством фінансів УРСР, разом з Держкомекономіки УРСР і Держагропромом УРСР.

III. Порядок формування Фонду соціального захисту населення

4. Об'єднання і підприємства, які виготовляють і реалізують з 2 квітня 1991 року товари по підвищених фіксованих, запроваджених регульованих і договірних (вільних) роздрібних цінах визначають нові розміри платежів в бюджет, виходячи з нових роздрібних цін і умов, що зберігають підприємствам виручку, яку вони мали до введення нових цін. За рахунок цих коштів покривається частина податку з обороту, яка була б нарахована в умовах до підвищення цін, а решта, як додатково одержана, зараховується у Фонд соціального захисту населення з додержанням таких умов.

5. Підприємства, які до 2 квітня 1991 року не сплачували податку з обороту і реалізують товари по фіксованих і регульованих цінах, крім товарів, по яких передбачалась раніше компенсація з бюджету, у Фонд соціального захисту зараховують податок з обороту як різницю між новими роздрібними цінами за вирахуванням торгових знижок і раніше діючими роздрібними цінами за вирахуванням торгових знижок або оптовими цінами на товари, по яких з 1 січня 1991 р. оптові ціни перевищували роздрібні ціни (хлібопродукти, макаронні вироби, цукор, сіль, олія, чай, пиво, тютюнові вироби та інші) згідно другого розділу додатку № 4.

По аналогічних товарах, на які вперше з 2 квітня 1991 року встановлені ставки податку з обороту, вся сума нарахованого податку вноситься у Фонд соціального захисту населення.

6. По товарах легкої промисловості і взуттю гумовому при визначенні платежів в Фонд соціального захисту населення не приймається до уваги пункт 30 Вказівок Держкомцін СРСР про переоцінку окремих непродовольчих товарів в частині відміни фіксованих оптових цін на товари легкої промисловості і взуття гумове. Підприємства, незалежно від підпорядкування, які виробляють ці товари, сплачують податок з обороту і кошти у Фонд соціального захисту населення у порядку, передбаченому пунктом 5 цього розділу.

7. При вільних роздрібних цінах податок з обороту, одержаний при застосуванні ставки податку до вільної відпускної ціни, розподіляється пропорційно вартості товару в умовах І кварталу та з часу введення нових цін і перераховується відповідно у бюджет і Фонд соціального захисту населення згідно першого розділу додатку № 4.

8. Обов'язки по внесенню коштів до Фонду соціального захисту населення не поширюються на підприємства, які реалізують товари культурно-побутового і господарського призначення по регульованих роздрібних цінах, встановлених на основі оптових цін, а також на ті товари, на які не змінювались роздрібні ціни з 2 квітня 1991 року.

9. Підприємства, об'єднання і організації вносять у Фонд соціального захисту населення суму прибутку від зменшення на 10 пунктів податкової ставки відрахувань у бюджет, яка перевищує фактичні витрати на виплату компенсації працівникам підприємств і відрахування з цієї суми на соціальне страхування (26%) та фонду стабілізації економіки (11%).

Сума коштів, що підлягає перерахуванню у Фонд соціального захисту населення, визначається по розрахунку, що додатково подається підприємствами, об'єднаннями, організаціями разом з розрахунком податку в бюджет від фактичного прибутку згідно з додатком № 3.

10. Суми, що підлягають перерахуванню у Фонд соціального захисту населення від підвищення цін і податку з обороту, підприємства враховують у порядку, передбаченому для обліку податку з обороту, і відображають в квартальній бухгалтерській звітності про фінансові результати та їх використання (форма № 2) по вписуванню рядка 021 «Різниця в цінах і податок з обороту, що перераховуються у Фонд соціального захисту населення».

Сума податку від зниження податкової ставки відрахувань до бюджету, що перевищує фактичні витрати на виплати компенсації працівникам підприємства (без працівників соціально-культурних закладів і студентів-стипендіатів підприємства) та відрахування на соціальне страхування і у Фонд стабілізації економіки, підприємства враховують до дебету рахунку 81 «Використання прибутку» і кредиту рахунку 68 «Розрахунки з бюджетом» та відображають в квартальній бухгалтерській звітності про фінансові результати (форма 1) по вписуванню рядку 381 «У Фонд соціального захисту населення».

В такому ж порядку відображаються відрахування у Фонд соціального захисту населення в річній бухгалтерській звітності.

IV. Відповідальність платників і контроль податкових органів

11. Відповідальність за правильність обчислення і своєчасність внесення коштів до Фонду соціального захисту населення покладається на платників.

12. За несвоєчасне внесення до Фонду соціального захисту населення коштів, перерахованих в пункті 2 цього Порядку, нараховується пеня в розмірі 0,2 проц. за кожний день прострочення, починаючи з дня, наступного за строком сплати по день фактичної сплати включно.

13. Підприємства, об'єднання і організації, які сплачують кошти до Фонду соціального захисту населення, подають у визначені строки податковому органу за місцем свого знаходження розрахунки відрахувань до цього фонду за формами згідно з додатками №№ 1, 2, 3, 4.

14. Облік нарахованих і сплачених сум до Фонду соціального захисту населення в розрізі окремих платників і видів внесків провадиться податковими органами.

Підприємства, які сплачують у Фонд соціального захисту населення додаткові доходи від підвищення роздрібних цін відповідно пункту І «б» розділу І, складають податкову звітність, передбачену загальною інструкцією Міністерства фінансів СРСР по податку з обороту від 25 лютого 1987 р. № 50 та розрахунки передбачені відповідно до додатку № 4 Положення. Нараховані суми податку з обороту після загального підсумку розподіляються на податок, що підлягає зарахуванню в республіканський бюджет, і податок або різницю в цінах, призначену у Фонд соціального захисту населення.

При сплаті платежів по декадах нараховані суми розподіляються між республіканським бюджетом і Фондом соціального захисту населення пропорціонально платежам по попередньому місячному звіту.

15. Податкові, фінансові органи та органи ціноутворення при проведенні перевірок на підприємствах, організаціях здійснюють контроль за правильністю обчислення і своєчасним перерахуванням ними внесків до Фонду соціального захисту населення.

V. Порядок використання коштів Фонду соціального захисту населення

Кошти Фонду соціального захисту населення призначені для:

16. Відшкодування підприємствам, організаціям, установам та навчальним закладам, що фінансуються з республіканського та місцевих бюджетів, видатків, пов'язаних з реформою роздрібних цін та підвищенням заробітної плати працівникам провідних професій освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення, культури і архівних закладів.

17. Відшкодування підприємствам республіканського та місцевого підпорядкування, що реалізують продукцію по фіксованих державних цінах, витрат на компенсацію працівникам у зв'язку з реформою роздрібних цін при недостатності в них коштів від зниження ставки оподаткування прибутку та зменшення платежів до бюджету.

18. Виплати щомісячної допомоги на дітей одиноким матерям (вдовам, вдівцям) із числа колишніх вихованців дитячих будинків (шкіл-інтернатів).

19. Виплати щомісячної допомоги одиноким матерям, які мають дітей віком до 16 років (учнів, які не одержують стипендії — до 18 років).

20. Щомісячної виплати на дітей, які не одержують допомоги та пенсій за діючою системою соціального забезпечення, віком до 16 років (учнів, які не одержують стипендії — до 18 років).

21. Компенсаційної виплати сім'ям з неповнолітніми дітьми у зв'язку з істотним подорожчанням товарів дитячого асортименту.

22. Відшкодування учбовим закладам видатків на витрати, пов'язані з виплатою різниці в цінах на харчування студентів вищих та учнів середніх спеціальних навчальних закладів (з розрахунку по 1 карбованцю) при недостатності коштів стипендіального фонду, коштів, що отримують навчальні заклади від виконання госпрозрахункових договірних робіт, за підготовку на договірних засадах кадрів для підприємств і організацій, залишків коштів на рахунках «Суми за дорученнями», економії коштів по кошторисах видатків минулих та поточного року.

23. Невикористані кошти Фонду соціального захисту населення вилученню не підлягають і залишаються в складі залишків коштів Республіканського бюджету на кінець року.

24. Відшкодування витрат на компенсаційні виплати, передбачених пунктами 17, 20, 21, проводиться фінансовими органами за місцем знаходження підприємств на підставі перевірених податковими органами розрахунків (додаток № 1), які щоквартально (при необхідності — щомісячно) подаються їм разом з бухгалтерським звітом і розрахунками платежів до бюджету.

Підприємство на загальну суму компенсаційних витрат виписує у чотирьох примірниках платіжне доручення. Перший примірник доручення підписується керівником або заступником та головним бухгалтером фінансового органу і скріплюється гербовою печаткою. Три примірники доручення подаються в установу банку. Установа банку вказану у платіжному дорученні суму зараховує на розрахунковий рахунок підприємства і одночасно цю суму відображає по видатках республіканського бюджету без відкриття кредиту по розділу 221 § 23 символ звітності банку 58.

Четвертий примірник платіжного доручення і розрахунок до нього, підписаний керівником і головним бухгалтером підприємства та скріплений гербовою печаткою, залишаються у фінансовому органі, який веде облік відшкодованих сум компенсації окремо в розрізі підприємств.

Кошти, що надійшли підприємствам з Фонду соціального захисту населення, враховуються по дебету рахунку 51 «Розрахунковий рахунок» і кредиту рахунку 96 «Цільове фінансування і цільові надходження» та відображаються в бухгалтерській звітності в складі коштів, одержаних з бюджету.

В такому ж порядку відшкодовуються витрати на компенсацію збитковим підприємствам і організаціям.

25. Відшкодування витрат на компенсаційні виплати, передбачені пунктом 22, буде провадитися в порядку, встановленому інструкцією Мінфіну УРСР, Міносвіти УРСР, Мінторгу УРСР, Укоопспілки від 15 квітня 1991 р. № 12-324, № 110-29-234; № 11/19-2/208; № 04-87.

26. Відшкодування бюджетним установам і організаціям (централізованим бухгалтеріям) витрат на виплату компенсації працівникам та на їх дітей провадяться на підставі розрахунку за формою згідно з додатком № 2, який подається не пізніше 10 числа кожного місяця відповідним фінансовим органам. Фінансовий орган проводить перевірку розрахунків і вносить в них при необхідності поправки, після чого установа (організація) на загальну суму компенсаційних витрат виписує в чотирьох примірниках платіжне доручення. Перший примірник доручення підписується керівником або заступником та головним бухгалтером фінансового органу і скріплюється гербовою печаткою. Три примірники доручення подаються в установу банку. Установа банку вказану у платіжному дорученні суму зараховує на бюджетний (поточний, розрахунковий) рахунок установи (централізованої бухгалтерії) в порядку відшкодування видатків і одночасно цю суму відображає по видатках республіканського бюджету без відкриття кредитів по розділу 221 «Різні виплати» § 23 «Відшкодування видатків по виплаті компенсації, у зв'язку з реформою роздрібних цін», символ звітності банку 58.

Четвертий примірник платіжного доручення і розрахунок до нього, підписаний керівником і головним бухгалтером установи (централізованої бухгалтерії) та скріплений гербовою печаткою, залишаються у фінансовому органі, який веде облік відшкодованих сум компенсації окремо в розрізі устан...

Кошти, направлені в березні — квітні ц. р. на виплату попереджувальної компенсації, відшкодовуються бюджетним установам (організаціям) в вищезазначеному порядку.

На одержані з рахунку установи, централізованої бухгалтерії в банку суми на виплату компенсації, складається бухгалтерська проводка по дебету рахунку 120 «Каса» і кредиту рахунків відповідно 090 «Відкриті кредити», 10 «Поточні рахунки по бюджету», 11 «Поточні рахунки по спецкоштах». Суми, що надійшли із республіканського бюджету на бюджетний (поточний, розрахунковий) рахунок установи, організації, централізованої бухгалтерії в порядку відшкодування видатків на виплату компенсації, відображаються в бухгалтерському обліку по дебету рахунку 090 «Відкриті кредити», 10 «Поточний рахунок по бюджету», 11 «Поточні рахунки по спецкоштах» та кредиту рахунків 20 «Видатки по бюджету» і 27 «Інші видатки».

27. Додаткові витрати, пов'язані з підвищенням заробітної плати працівникам провідних професій закладів освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, культури, архівних установ та на підвищення норм грошових витрат на харчування, придбання м'якого інвентаря та обмундирування, предметів побутового й господарського призначення і на навчальні цілі та з виплатою компенсації безробітним відшкодовуються Кримській АРСР, облвиконкомам, Київському і Севастопольському міськвиконкомам з республіканського бюджету на підставі звітності про виконання місцевих бюджетів, починаючи з звіту за перше півріччя 1991 року по взаємних розрахунках. В такому ж порядку відшкодовуються республіканському фонду зайнятості населення додаткові витрати на компенсаційні виплати безробітним громадянам.

Міністр фінансів УРСР	Заступник голови комітету УРСР по економіці	Заступник Міністра праці УРСР	Голова Комітету по цінах при Раді Міністрів УРСР
М. КОВАЛЕНКО.	В. ПОПОВ.	І. ФРАНДЮК.	Д. НЕДАШКІВСЬКИЙ.

«ПІДПІЛЬНИЙ» КЛУБ ДІЄ

Віталія Семенюка торік обрали народним депутатом Дніпропетровської обласної Ради. Та нині у Покровському гомонять ледве не про те, аби відкликати його. Сесія районної Ради принаймні висловилася прозоро: наче В. Семенюк не відповідає уявленням про народного обранця...

Голова райвиконкому І. Лобода принародно назвав вчинки Віталія Володимировича як такі, що дестабілізують ситуацію у районі. У розмові зі мною не відмовився від своїх слів. Ну, просто у Покровському з бебехами повністю викрив себе депутат, якому над усе не терпиться затівати колотнечі і сварки, компрометувати начальство, шкодити і т. ін. — ні більше, ні менше.

Насправді, як мені здається, причина в тому, що В. Семенюк створив тут не підпільний, а відкритий депутатський клуб. І закликав депутатів усіх рівнів — обласної, районної, сільських і селищних Рад — пристати до ідеї. Пояснив мету: аби (цитую за статутом клубу) «налагоджувати тісні зв'язки з виборцями», «допомагати Радам, органам місцевого самоврядування... у вирішенні соціальних, економічних, екологічних та інших проблем», а депутатам — «у підготовці питань на сесії, засідання постійних комісій, в організації звітів перед виборцями і виконанні наказів» — аж до підтримки зусиль, спрямованих «на демократичні перетворення» і «відстоювання принципів законності, соціальної справедливості і гласності у районі».

Які б, здавалося, можуть бути заперечення? Тим паче, що задум не суперечить закону про статус народних депутатів.

Одначе уже в пору виникнення клубу, розповідає В. Семенюк, у райвиконкомі задум сприймали якщо не вороже чи роздратовано, то без особливого ентузіазму. Це й не дивно: пам'ятали «сутички», які траплялися раніше, котрі, м'яко кажучи, не сприяли тому, щоб у керівних інстанціях надто симпатизували Віталію Володимировичу. Адже свою депутатську діяльність він, здається, взагалі почав з «виклику» — з перевірки використання службового автотранспорту...

Тепер виникли «різночитання» саме щодо клубу. Ось приклад: клуб — нечисленний, до речі, трохи більше десяти депутатів, врешті-решт, об'єдналися в ньому— вирішив вивчити принципи розподілу та торгівлі в районі дефіцитними товарами. А попередньо, разом з працівниками компетентних органів, провів рейди-перевірки, які наробили багато галасу. Що й казати: проблема гостра, гаряча, кожному болить. І я згоден, що не всі об'єктивні реалії врахували депутати, виносячи на загал непривабливі факти та випадки. Але й похапливо спростовувати висновки-узагальнення членів клубу також не варто, як тут вчинили. Якщо ми дійсно волієм правди та справедливості, рівних можливостей для населення у користуванні благами, то терпіти не маємо права не тільки окремих зловживань, а й «традицій» сумної практики. Викликає недобрі підозри і образи та кривди тільки те, що давно протрухло, — хіба ні?

Треба згадати і про втручання депутатського клубу в хід будівництва каналізаційного колектора та ставка-накопичувача — втручання суто в інтересах екологічної безпеки. Знову, гадаю, пильність виявили небезпідставно— наслідки принаймні ніхто не прогнозував: необхідна експертиза. Одначе В. Семенюка і його колег-однодумців звинувачують в тому, що вони... зупинили взагалі будь-яке будівництво в районі.

Краще, може, не відносини з'ясовувати, а явища і конкретні випадки? Коли ж і «сперечатися», то чи не ліпше відкрито, чесно співставляючи аргументи з обох сторін, а не взаємно обливати один одного брудом? І, скажімо, поважати виборців — це головне. В. Семенюк, котрий прагнув, щоб позиція клубу не викривлялася, щоб про неї поширювалася достеменна інформація, заснував й почав видавати друкований вісник депутатського клубу «Народна трибуна». Газету, яку прийняли, ясна річ, у штики.

Не мені судити, наскільки вісник цей зі своєї дзвіниці тлумачить перебіг подій у районі, та зрозуміло одне: ображатися дарма, бо протиборство спровоковано «захисною реакцією» райвиконкому. Він навіч волів зберегти власну монополію на істину. І все, що пов'язано навколо Покровського депутатського клубу, пов'язано місцевою виконавською владою. Тут корінь суперечностей.

І вже не приховують неприязні до клубу. Аргументи ж такі: він дублює виконком, направо й наліво «роздає» вказівки та рекомендації замість того, щоб самому виконувати накази виборців і рішення того ж виконкому (який, мовляв, давно усі проблеми вписав у постанови, а що мало що здійсниться, вибачайте). З приводу організації діяльності депутатів клуб також наче копіює звичні семінари, які влаштовує райвиконком...

Зрозуміли? Багатьом товаришам хочеться, як досі, на повідку «утримувати» народних обранців. Стара система не терпить ініціативи, будь-якого непослуху, самостійності й поготів. Скрипить, як немащений заіржавілий віз, але... скрипить, бурчить і свариться пальцем.

На жаль, чимало депутатів місцевих Рад нинішнього скликання (зауважу, це мої суто особисті спостереження) ще погоджуються з принизливим становищем «підручних», не зважуються «озадачувати» виконавчі комітети. У Покровському на традиційному семінарі депутат райради директор Романківської школи Микола Левандович намагався «розворушити» колег, та, за його ж словами, нічого путнього з цього не вийшло. То клуб, створений Віталієм Семенюком, не випадково вважають тут «дивакуватим», чужим — як сміє... перебирати владу на себе? Ніяк не збагнуть, що цю владу депутатам делегували виборці, що тепер справді є влада Рад і трохи інша — виконавська. Розмежування має відбутися.

А дошкульно стусати В. Семенюка не складно — в арсеналі минулого методів вистачає. Тим паче, що вразливих «місць» Віталій Володимирович не позбавлений. Особливо коли втрачає терпіння... Я говорив з багатьма його виборцями. З довіреною особою, навіть з розчарованим депутатом С. Кралькою, який щойно вийшов зі складу клубу. Ніхто про відкликання Семенюка і мови не вів, хоча зауважували і про його вади, надмірні, наприклад, максималізм і непоступливість. Але в один голос насамкінець сказали:

— Навряд, щоб його депутатська наполегливість не припадала до вподоби виборцям. Він більше вірить у жадані перетворення і зміни, ніж самі виборці... А ідея з клубом взагалі прекрасна й потрібна. Шкода, що клуб таврують. Звідси опір і всі конфлікти...

Навздогін же мені надіслали райгазету. Вона видрукувала міркування депутата райради, колгоспного водія Володимира Гриценка. Процитую останній абзац: «Можливо, в деяких питаннях члени депутатського клубу й малокомпетентні. Але тут їм конче необхідна допомога... Отож потрібна консолідація, а не конфронтація, бо фактів соціальної несправедливості у нас ще багато».

Що додати? Мабуть, одне варто: поведінка таких депутатів, як В. Семенюк, вбирає у себе, фокусує спектр думок, надій і сподівань — може, і нетерпеливих, але вистражданих — сотень і тисяч виборців.

Ось що треба збагнути сьогодні виконавській владі. А підкорятися депутатській їй на роду написано.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровська область.

Фото Михайла САЧКА.



ВЕЛИКІ БРОДІННЯ У БРОДАХ

На початку березня припинила існування Бродівська районна Рада народних депутатів на Львівщині. 40 депутатів із 60 проголосували за її саморозпуск. Випадок безпрецедентний. А втім, кого і якими прецедентами нині можна здивувати! І особливо в Галичині, де до політичної боротьби скоро прилучаться і немовлята...

Голова Бродівської районної організації Народного руху України В. Адамець вважає, що «саморозпуск спричинила своєю позицією компартійна група «Оновлення». На кожній сесії комуністи відверто демонстрували своє небажання рахуватися з реаліями життя. Усі засідання проходили на найвищій критичній межі. Однак ні комуністи, ні їх опоненти не мали фактичної більшості у Раді. Врешті-решт, 6 березня один з незалежних депутатів поставив питання про саморозпуск Ради, бо іншого якогось конструктивного виходу ніхто не бачив».

5 травня в Бродівському районі відбувся перший тур виборів нового складу Ради. Готуючись до них, представники новітніх громадських організацій і партій об'єднали свої зусилля і утворили демократичний блок. Від його імені було поширено звернення до виборців Бродівщини. У ньому, зокрема, зазначено: «Демократичний блок не може обіцяти те, що від нього не залежить. Ми не можемо одним помахом руки задовольнити попит у найнеобхіднішому: продуктах харчування, взутті, одязі... Ми, на жаль, не можемо різко поліпшити життєвий рівень нашого народу. Бо в даних умовах без усунення КПРС від влади цього не зможе зробити ніхто. Але ми заявляємо, що в разі перемоги на виборах будемо утверджувати на Бродівщині Справедливість, Демократію, Гласність».

Що ж, в умовах загальної економічної кризи справді негоже обіцяти нездійсненне. А з другого боку — нині обіцяти процвітання гласності значно легше, аніж гарантувати хоча б мінімум матеріальних і соціальних благ. Принаймні у західному регіоні гласності ніхто на горло не наступає. Попри гострий дефіцит паперу з'являються все нові й нові газети (і слава Богу). Отож і лівим, і правим, і центристам не бракує інформаційної поживи. Не обминула місцева преса і події у Бродах. У згаданому вже зверненні демократичного блоку до виборців є такі рядки: «Ми закликаємо голосувати проти кандидатів, які представляють КПРС, незалежно від того, що це за люди і спеціалісти».

Комуністи району вважають, що саме такі категоричні постанови питання спричинили кризу.

— Рада припинила існування тому, що в депутатів брали гору амбіції, а не турботи про людей, — вважає перший секретар Бродівського райкому Компартії України новообраний депутат районної Ради В. Левко. — Виборці, зокрема жителі міста Бродів, розчарувалися уже в усьому, тому такою низькою була явка на вибори.

Словом, було над чим поміркувати жителям Бродівщини, які 5 травня прийшли на виборчі дільниці. Та поки що не вдалося сформувати повністю депутатський корпус. Кандидати демократичного блоку виборολи 26 мандатів до районної Ради, комуністи — 12. У 20 округах відбудуться повторні голосування.

Невдовзі оновлена Рада розпочне свою роботу. З чого? З пошуків консенсусу чи компромату на лівих і правих? У цих пошуках сторони можуть змагатися до безкінечності. Що ж, політична боротьба є боротьба. Інше хвилює. Чи не витіснять знову політичні баталії з порядку денного турботу про конкретну людину, яка віддала свій голос «за».

Оксана ТЕЛЕНЧІ.
Львів.

КОРОТКО З ЛИСТІВ

Кожний робить свою справу: парламент б'ється над тим, де знайти хоч трохи грошей, щоб допомогти бідним у нашій бідній державі, а хтось інший думає, як ці копійки відібрати. Маю на увазі п'ятипроцентний податок на різні товари. Для пенсіонерів це означає, що кожна двадцята пенсія у нас відбирається.

І ще хочу запитати: чому багато законів, прийнятих нашою Верховною Радою, не діють? Мабуть, вони просто недосконалі. То чия ж тут вина?

О. ТОРЯНИК.
Харків.

* * *

Хочеться порадити нашим парламентаріям, щоб вони вели себе більш толерантно, культурно і стримано під час пленарних засідань. Бо ж неприємно дивитись на постійне ходіння й перешіптування, розмови й усмішки під час виступу своїх колег. Потрібно слухати один одного й робити відповідні висновки. І тоді не буде відчутне непродумане натискування «за» чи «проти».

Є. КОВАЛЕВСЬКИЙ.
Г. Полонка
Луцького району
Волинської області.

Наш прес-клуб

Л. КРАВЧУК: «КРАЇНА, НАРОД — ОСЬ ЩО ВАЖЛИВО»

НАЙБІЛЬШУ політичну загадку сьогодні на Україні являє собою її керівник — глава парламенту Леонід Кравчук. Хто він, Леонід Кравчук, який терпляче прокладав собі шлях нагору в апараті ортодоксальної комуністичної партії України, щоб стати її керівником з ідеології? Чи це прихований український націоналіст, чиї справжні почуття зараз виявляються?

Кравчук підказує третій варіант: він — приклад нового явища в Радянському Союзі, тобто політичного діяча, який прагне представляти своїх виборців.

«Я не комуніст, що став націоналістом, а, коли бути більш точним, комуніст, що став демократом, — сказав він в інтерв'ю «Крісчен сайєнс монітор». — Я виражаю інтереси не тільки українців, а й росіян, євреїв, болгар, угорців та румун, які живуть на українській землі».

Нижче наводяться слова з інтерв'ю Леоніда Кравчука, Голови Верховної Ради України, яке він дав у Києві.

— Якою є ваша відверта оцінка політичного керівництва Бориса Єльцина в даний час? Як ви оцінюєте конфлікт між Єльциним і радянським Президентом Михайлом Горбачовим?

— Я завжди кажу, що, коли оцінювати керівника Росії Бориса Єльцина за заявами, промовами, він щиро підтримує ідею суверенної Росії. Він хоче дати російському народові те, чого той заслуговує. І в цьому я його розумію.

— Але чи треба для цього йти на конфронтацію з Горбачовим!

— Ми на Україні теж робимо кроки на шляху до суверенітету. Проте ми не конфліктуємо з Горбачовим.

Як мені уявляється, у цьому є дуже багато особистого, тому що Єльцин був членом команди Горбачова. Потім його вигнали. Природно, виникли неприязнь і бажання довести, що він може добитися більшого. Це бажання утвердитись і змушує його прагнути забігати вперед. Але в політиці неможливо ставити нереалістичні цілі. Ми можемо багато обіцяти народові, пообіцяти підвищити втричі зарплату і пенсії, і народу це сподобається. Але як можна це обіцяти, знаючи, що щорічно у нас відбувається спад?

Якщо Єльцин збирається експортувати коштовності і золото, продавати ресурси, газ, нафту, що ж, це, звичайно, одна з можливостей, але це шлях до залежності, а не до промислового розвитку.

Горбачов же не повинен, приймаючи рішення, керуватись особистими почуттями. Країна, народ — ось що важливо.

І особисті образи, особисту неприязнь не можна брати до уваги. Найнебезпечніше в політиці — це відчувати себе ображеним.

Неможливо підкреслювати такі речі: хто старший, у кого більше влади. Вони повинні сісти за стіл як рівні і дійти згоди. Іншого виходу я не бачу.

— Ви виросли в сільській місцевості на Україні. Як ваша сім'я перенесла процес колективізації в радянському сільському господарстві і як ви це оцінюєте!

— Я ставлюся до колективізації, особливо до того, як вона відбувалася, вкрай негативно. Я на власні очі бачив, як проходила колективізація на заході України, в селян відбирали все: худобу, насіння, навіть примітивні знаряддя, якими вони користувалися, і їх примушували вступати до колгоспів. Тих, хто чинив опір, висилали. Дуже багатьох з мого села вислали, тому що ці люди чинили опір.

Для нашої сім'ї такого питання не існувало. Мої батько і мати були дуже бідними селянами. У нас був усього один гектар землі. Це дуже мало. Тому в нас не було ні коня, ні сільськогосподарської техніки. Нам нічого було втрачати.

Я — проти примусу, проти будь-якого примусу. Я проти націоналізму.

«Крісчен сайєнс монітор» (США).

Фотоінформація



МАЙБУТНЄ І МИНУЛЕ

У Польщі триває приватизація промислових підприємств. В банки поспішають тисячі людей, які вирішили вкласти кошти у новостворені приватні фірми. Цей процес розгортається за програмою Лешека Бальцеровича при всесторонній підтримці Леха Валенси. Водночас газети не перестають твердити про кошти колишньої ПОРП, яка, на їхню думку, змінивши «вивіску», вкладає «у ринок» партійні заощадження і тим самим через підставних осіб буде, якщо вже не є власником великого пакету акцій. Відповідь на це запитання історії дасть майбутнє.

Фото ТАРС.

З перших рук

Просимо уваги

Attention, please!

Чотири доби кипіли пристрасті на чотирипалубному пароплаві «Виссарион Белинский» та у приміщенні ленінградської Спілки журналістів. А два англійських слова «Attention, PLEASE» вживалися найчастіше — панувала атмосфера інформаційної насиченості і діловитості.

Рік тому у французькому місті Нант було вирішено: VI Європейський форум студентів - журналістів провести в одному з міст Радянського Союзу. Досвід проведення таких зустрічей був, бо представники нашої професії вже мали нагоду збиратися у Португалії, Австрії, Голландії, Фінляндії, Франції. Цього разу на організаційній зустрічі в Берліні свої послуги запропонували ленінградці — представники організації «Співтовариство студентської преси». Їхній задум підтримали Ленрада, Ленінградська спілка журналістів, а спонсором виступила відома німецька авіафірма «Люфтганза». Під час другого дня роботи форуму ним серйозно зацікавилися журналісти - професіонали, які, кажуть, не чекали від своїх юних колег таких зрілих думок і грунтовної аргументації. Після денних засідань і зустрічей в ленінградських засобах масової інформації форум перекочовував на корабель, де до ранку не вщухали дискусії про те, чи «виживе» Горбачов, чи зможуть Європа і СРСР бути єдиними, яким чином боротися з тероризмом, чому Гавел приїхав на демонстрацію до націоналістів. Теми виникали, як гриби після дощу, й нерідко завершувались тоді, коли пора було йти на сніданок. Окрім того, на форумі працювали секції з проблем неонаціоналізму, країн третього світу, нової політичної ситуації в Східній Європі, екології, сексизму, злочинності.

У програмі зустрічей було заплановано прес - конференцію з О. Невзоровим, та «ославлений» журналіст вирішив, що в такій аудиторії йому краще не з'являтися. Проте його «гідно» замінили два редактори групи «600 секунд», які, на превелике здивування інтернаціональної аудиторії, незламно відстоювали «невзорівську правду» подій у Вільнюсі, а під кінець заявили, що «всюди, де є росіяни, — там Росія», на що присутні відреагували дружнім... реготом. На противагу, м'яко кажучи, дивацтвам невзорівської групи 150 делегатів з 12 європейських країн аплодували голові Ленради Анатолію Собчаку і з приємністю зустрілись з редактором газети «Смена» Галиною Леонтьєвою, які щиро розповіли про свої клопоти і мрії. Представники української делегації в дискусіях, які стосувалися майбутнього Європи, показали своє бачення розвитку загальноєвропейського процесу в зв'язку з розбудовою української державності, розповіли про життя студентства, діяльність парламенту України.

— VI Європейський форум дав можливість краще відчути молодіжний пульс, настрій майбутнього, — сказав Павел Світко, редактор братіславської газети «Змена». Такої ж думки молоді іспанські журналісти, вони захоплені від зустрічі, цікавляться чорнобильськими проблемами — працюють над екологічними темами й хотіли б приїхати на Україну.

Також між іншими питаннями було обговорено ідею створення європейського молодіжного інформаційного агентства. Є надія, що через два роки, в період активної інтеграції України в Європу, Київ зможе претендувати на місце проведення VIII Європейського форуму — початок уже є!

Тарас ПЕТРІВ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Ленінград—Київ.

Експрес-новини

Держсекретар Бейкер, який продовжує поїздку по Близькому Сходу, зустрівся з прем'єр-міністром Ізраїлю Шаміром. Бейкер прагне переконати Ізраїль у необхідності участі ООН у близькосхідній конференції. Як відомо, Сірія ставить таке вирішення умовою своєї участі в конференції. Ізраїль вважає, що ООН «настроєна проти нього».

* * *

Міністр закордонних справ СРСР Безсмертних та лідер ОВП Арафат зустрілися в Женеві для обговорення близькосхідних проблем. За словами Арафата, на переговорах відбулася «конструктивна бесіда».

* * *

Генеральний секретар Китайської компартії Цзимінь розпочав свій офіційний візит до Москви. Це перший візит лідера КПК після відвідання СРСР Мао Цзедуном у 1957 році. Перед відльотом з Пекіна Цзимінь сказав, що «вважає себе давнім другом Радянського Союзу, бо ще 34 роки тому працював на радянському заводі». Лідер КПК має надію підписати часткову угоду про кордони між СРСР і Китаєм. За словами радянського представника, в цю угоду не ввійшли складні питання, зокрема проблема островів на Амурі.

* * *

За словами генерального секретаря ООН, анулювання резолюції ООН, яка прирівнює сіонізм до расизму, дало б змогу благодатно вплинути на Ізраїль у питанні участі ООН у близькосхідній конференції. Куельяр уже двічі за останніх два дні виступає з критикою цієї резолюції. Вона була прийнята ООН в 1975 році.

* * *

Як повідомляє агентство Франс Пресс, голова латвійського уряду заявив, що його покоління не зможе створити ринкової структури економіки й добитися незалежності від СРСР. Він вважає, що цієї мети досягнуть тільки наступні покоління. Годманіс нині бере участь в економічному семінарі, який проходить у США, і, за його словами, це допомогло йому зрозуміти, що Латвії далеко до ринкової економіки.

Еврика!

ТЕЛЕКАМЕРА В ОДНІЙ МІКРОСХЕМІ

Винахідники Единбурзького університету (Шотландія) розробили мікросхему, до якої входять усі необхідні для роботи телевізійної камери електронні компоненти.

Відеосигнал обробляється цифровим процесором, що дозволяє «підігнати» його під будь-який телевізійний стандарт (систем телебачення, дисплеїв комп'ютерів або промислової відеотехніки).

Нова мікросхема дає чорнобіле зображення, але, на думку спеціалістів, проблему кольору незабаром можна буде вирішити.

Під час серійного виробництва вартість мікросхеми становитиме лише кілька фунтів стерлінгів. Нова розробка знайде практичне застосування у відеосистемах промислових роботів, засобах контролю, а також у дешевих побутових відеокамерах

ВИНАХОДЬТЕ ВЕЛОСИПЕД!

Інженери американської хімічної фірми «Дюпон» спроектували колесо з трьома спицями для гоночних велосипедів. Воно має удосконалену з точки зору аеродинаміки форму і на відміну від дискових коліс не піддається впливу бокового вітру.

Як стверджують представники фірми, використання нових коліс дозволить одержати десятихвилинний виграш на дистанції 180 кілометрів.

ДІЛО — ТРУБА

У XXI столітті багато вантажів буде переміщено на великі відстані з допомогою трубопроводів. Наприклад, вартість такого транспортування газів та рідин становить одну десяту або навіть одну соту вартості їх перевезення в автоцистернах та залізницею.

І хоча транспортування твердих матеріалів або інших вантажів потребує значно складніших трубопровідних конструкцій, більшість означених переваг залишається.

Розробляється декілька систем такого виду транспорту, де переміщення вантажів здійснюється з допомогою води або повітря. Завдяки використанню спеціальних контейнерів можна налагодити постачання сировини, товарів різним підприємствам, магазинам тощо. Головна мета — створення мережі трубопроводів на великі відстані. Приміром, трансконтинентальний трубопровід, в якому по трубах діаметром три метри будуть переміщуватися капсули зі швидкістю 4,5—6 м/сек, зможе «переносити» два мільйони тонн вантажу щодня, що значно перевищує продуктивність залізниць і автошляхів.

Вартість спорудження такої системи дорівнює вартості будівництва трансконтинентальної автомагістралі, але витрати на її обслуговування будуть значно нижчими.

КОМП'ЮТЕР ГЛУШИТЬ ШУМ

Дослідники з лабораторії Р. Херріка університету Перд'ю розробили систему активного заглушування шумів автомобілів, літаків, вентиляційних установок.

У сучасних системах використовуються мікрофони для прийому шумового сигналу, який передається на комп'ютер. Комп'ютер аналізує сигнал і генерує такий самий, але у протифазі, який потім передається через спеціальним чином розташовані репродуктори. Електронні заглушувачі для автомобілів будуть, певно, першою галуззю масового використання у найближчі кілька років.





ЛЕГКІ КРИЛА

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

У міланському аеропорту гостей із Союзу зустріли доброзичливі господарі. На прес-конференції, яку влаштували журналістам представники «Аерофлоту» і місцевої авіакомпанії, йшлося про розширення …ідних зв'язків між Італією та Україною. Цьому сприятиме і відкриття прямого авіарейсу Київ — Мілан. До речі, поки журналісти з'ясовували у невимушеній обстановці подробиці економічних відносин між сторонами, на борт авіалайнера піднялися пасажири на зворотний шлях. Це — італійські туристи. Слушно зауважити, що пасажири, які звернулися і мають намір звернутися до представництва Аерофлоту за рубежем, матимуть скидки на вартість квитків.

Отож, літайте лайнерами об'єднання «Авіалінії України»!

Леонід САМОЙЛЕНКО.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.







Дивлюся з придністровської кручі на голубе полотно водосховища, і серце огортає смуток. На дні цього водостою ще не так давно жили люди, ростили хліб, доглядали баштани, виноградники.

Археологи свідчать: на благодатній землі цього міжгір'я жили люди ще 40 тисяч літ тому. Згадується літописцями Калюс і на зорі нинішнього тисячоліття як велике ремісниче і культурне містечко, що стояло на торговому шляху з Візантією. Тричі його палили татари і турки, топтали шляхтичі і литовські рицарі. А село щораз піднімалося з руїн, оживало і розквітло. Скільки ж цього разу чекатиме багатостраждальна земля, доки зійдуть води «другого потопу» і знову зацвітуть сади, заколоситься нива? А заколоситися мусить, бо ж недарма, певне, на дні цього гігантського ставка залишили державні мужі найродючіший у світі чорнозем. Отой, що за часів війни нарівні із золотом вивозили німці.

Наслідків словами не переказати. Тільки той, хто сам під проливним дощем місив болото по десять кілометрів до школи і назад, хто в глупу ніч біг через поля на центральну садибу, аби покликати лікаря до хворої неньки, може звідати всю гіркоту селянського побуту. Тож недарма батьки, як тільки підростало дитя, споряджали його в дорогу:

— Їдь до міста. Там людей за людей мають. А нас тут, бач, за тяглову силу...

І їхали. Ось дві цифри, що вражають своєю масштабністю: якщо у 1959 році на Хмельниччині було мільйон 800 тисяч чоловік сільського населення, то вже у 1990-му його залишилося всього-навсього 788,7 тисячі. Неувага гнала в пошуки кращої долі молодих, енергійних селян. І цей процес триває понині. Скажімо, тільки за останнє десятиріччя з сіл Хмельницького і Ярмолинецького районів виїхали 29 тисяч чоловік. Покидають рідні домівки і в інших районах. Ситуація складається така, що середній вік селян от-от стане пенсійним, тобто села на грані вимирання. Цю жахливу реальність підтверджує ще один факт: торік в селах області налічувалося 8677 будинків, у яких ніхто не проживав. Ніхто!

Весь цей час, поки село потихеньку старіло, з гучномовців і газет не стихала похвала, всі «піклувалися» про село. Пригадую, ще на початку перебудови Хмельницький облвиконком прийняв комплексну програму соціального розвитку села до кінця тисячоліття, де значну увагу відведено житловому будівництву. Програми є. На додаток до них з'явився ще й Закон про пріоритетний розвиток села. А на цеглу, цемент та інші будматеріали люди як стояли роками у чергах, так і стоять. Ремствують у сільських Радах, ставлять риторичні запитання на сесіях обласної Ради голови райвиконкомів, а зрушень нема. Тільки надії.

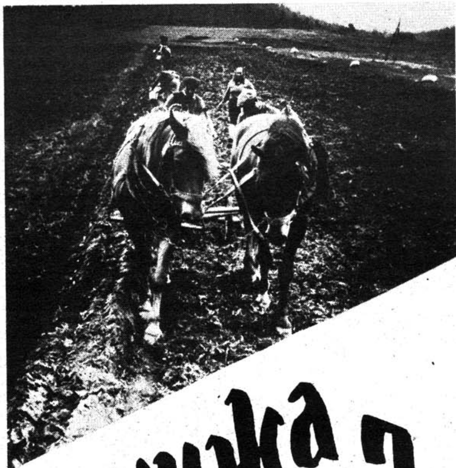
...Декілька слів, як згусток болю, з листа хуторян Вікентового Білогірського району: «У бездоріжжя до нас можна добратися вертольотом або танком. У центрі села, біля крамниці і клубу, стоїть така калюжа, що навіть у погожу днину автомашина з хлібом не може проїхати, то хліб мішками носимо від околиці села. Ми весь свій вік трудилися в колгоспі, тут поклали здоров'я і силу. Залишилося небагато наших дітей, хоч котрі доглядають своїх батьків-пенсіонерів, і то боїмося, що вони покинуть нас. Бо від такого життя собака з ланцюга зірветься і втече...».

Тепер чергові пріоритети. Чи зупинять вони міграцію з села? Оптимізму мало. Хоч є можливості добитися зрушень і власними силами. Область багата на будівельні матеріали, тут працює найбільший у Європі цементний завод, є й інші можливості. Скажімо, якби з допомогою зацікавлених організацій довести колгоспні цегельні заводи до планової потужності, у селах можна було б додатково спорудити сотні будинків. Так принаймні вважає народний депутат СРСР Микола Васильчук.

Люди не вірять законам, які переписуються, перекроюються з приходом нового лідера. І все ж слід визнати, що у Придністров'ї не всі сприйняли Земельний кодекс з настороженістю. На правобережжі буковинці виявили велику зацікавленість. Бо тут ще живі люди, які володіли землею, у яких не згасла жага до праці на себе. У селі Варенчанці Заставнівського району, наприклад, баба Дригібчиха, що мала п'ять гектарів поля і знає йому ціну, висловилась однозначно:

— Молодим я б радила брати землю... Син у мене — Василь, у Чернівцях на заводі робить. Але землі хоче. Каже, мамо, я плуга зроблю.

Публіцистичні роздуми



Чужа земля?..

Слід визнати, що в останні місяці повернувся насправді обличчям до села й Хмельницький облвиконком. Сенсацією, зокрема, прозвучали на останній сесії слова голови обласної Ради Євгена Гусельникова направити на вирішення проблем села державні капіталовкладення. Приємно було почути, що область не чекатиме милостині «зверху» в забезпеченні себе лісоматеріалами. Проведено переговори з Усть-Кутським міськвиконкомом про створення в Сибіру на взаємовигідних умовах подільського ліспромгоспу. У такому ж ключі ведеться пошук реалізації проблем іншого характеру. Одне слово, засівається надія на кращі часи.

Колізії у багатьох питаннях, у тому числі і в земельній реформі. Одні — за повну приватизацію, інші стіною стали на захист колгоспів. Особливо чіпко за старі структури тримається номенклатурний апарат. І його можна зрозуміти. Адже з приватизацією відімруть всі командні ланки.

Та чи хоче селянин сьогодні брати землю? Однозначної офіційної думки в агропромі ще не визріло. Бо і люди самі ще не визначилися. Певне, це тому, що пам'ятають часи, коли також давали землю, а потім найпрацьовитіших висилали «освоювати» Соловки.

Так би робив коло неї!

І він не один такий. Он Іван Паращук з села Левинці Кельменецького району так аж у Київ зі скаргою звертався, аби місцеве керівництво виділило землю. І таки пообіцяли. Голова колгоспу навіть печатку приклав. Але ж, як до діла, то як ту землю виділяти, коли для реалізації того Земельного кодексу треба чекати ще до двох десятків нормативних документів? Та в людей вже нема терпцю. Он як гостро ставить питання депутат Чернівецької обласної Ради В. Клим:

— Що діється з введенням у життя Земельного кодексу УРСР? У мене є близько 15 заяв мешканців села Тарашанів Глибоцького району, де відмовляються брати заяви на розгляд. Я написав заяву в село Чорногузи Вижницького району на землю, де жили мої батьки, діди, яку в них відібрали за Радянської влади. І мені заступник голови райвиконкому Бестанчук відписав, що згідно із Земельним кодексом це не передбачено для мешканців, які проживають у Чернівцях...

Тут землі обмаль, як стверджує директор Чернівецького філіалу інституту «УкрНДІземпроект» А. Третяк, навіть коли розпустити колгоспи, всім людям не вистачить і по ті два гектари для ведення підсобного господарства. Область має всього-навсього 295 тисяч гектарів орної землі на 186 тисяч сільських дворів.

Йти шляхом розгону колгоспів так само згубно, як і вперто протистояти приватизації землі. Скажіть, навіщо розпускати колгоспи «Ленінський шлях», імені Леніна Новоселицького району, коли вони високорентабельні, організували виробництво і розгорнули соціальні програми на такому рівні, що позаздрили б не тільки вітчизняні, а й зарубіжні господарники?! Подібне можна сказати і про цілий ряд колгоспів Хмельниччини. Наприклад, колгосп «Україна» Дунаєвецького району. Тут мільйонні прибутки постійно направляються на підвищення добробуту та умов праці колгоспників. Село Маків стало кращим, ніж деякі районні центри.

Якихось особливих таємниць успіху в них немає. Просто талановиті керівники-хлібороби завжди прислухалися до голосу землі, а не команд згори. І земля за те платила добром. Правда, зовсім іншою монетою розраховувалися з непослухами «верхи». Пригадую, ще у сімдесятих роках міг стати двічі Героєм Соціалістичної Праці голова вже згадуваного колгоспу «Україна» В. Стеньгач. Та одного разу в різкій формі відмовився виконувати вказівку першого секретаря обкому. І лавровий вінок обійшов його.

Сьогодні можна наводити багато хороших прикладів і про успіхи орендних колективів, сільськогосподарських асоціацій, окремих фермерських господарств. За розвиток всіх цих структур виступає і голова Чернівецької обласної ради агропромислових формувань І. Демчак.

— Пріоритетний розвиток села — дуже хороший закон, — каже він. — Але з нього залишилася лише теорія. Кредитні ставки, які збільшилися в сім разів, потребують витратити 10 мільйонів колгоспних коштів лише для того, щоб оплатити кредит. Саме міцні господарства не брали кредит, а лише слабкі. Так вони, відшкодовуючи 300—400 тисяч карбованців кредитних ставок, виснажаться через рік. А подивіться, як зросли ціни! Будівництво подорожчало втричі, вартість техніки — у 2—4 рази, на мінеральні добрива і засоби захисту рослин ціни підскочили у 2,8 — 10 разів. Сюди ж слід віднести і 130 мільйонів на дотацію до зарплати за підвищення цін. У цілому ж собівартість товарної продукції зросте на 257 мільйонів карбованців, а виручка збільшиться тільки на 234 мільйони. І ось парадоксальна картина: більше семи років у нас не було збиткових господарств, а тепер більше 45 колгоспів стануть банкрутами...

Ці питання мусять ятрити серце і душу, якщо вона не обміліла, — міністра і парламентарія, публіциста і робітника.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернівецька — Хмельницька області.

Фото Ярослава САВЧИНА.

— ТІЛЬКИ ТОЙ, ХТО САМ ПІД ПРОЛИВНИМ ДОЩЕМ МІСИВ БОЛОТО ПО ДЕСЯТЬ КІЛОМЕТРІВ ДО ШКОЛИ І НАЗАД, ХТО В ГЛУПУ НІЧ БІГ ЧЕРЕЗ ПОЛЯ НА ЦЕНТРАЛЬНУ САДИБУ, АБИ ПОКЛИКАТИ ЛІКАРЯ ДО ХВОРОЇ НЕНЬКИ, МОЖЕ ЗВІДАТИ ВСЮ ГІРКОТУ СЕЛЯНСЬКОГО ПОБУТУ.

«МОЛОДИМ Я Б РАДИЛА БРАТИ ЗЕМЛЮ... СИН У МЕНЕ — ВАСИЛЬ, У ЧЕРНІВЦЯХ НА ЗАВОДІ РОБИТЬ. АЛЕ ЗЕМЛІ ХОЧЕ».

Михайло Василашко народився в голодному 1947 на Хмельниччині. Шлях у газету прокладав трактором, торував машиною, прорубував сокирою на лісоповалах. Свою журналістську кар'єру почав після хрущовської відлиги з водія «районки». Благополучно закінчив журфак Львівського держуніверситету, а далі заробляв пером на хліб насущний в обласних газетах «Корчагінець» і «Радянське Поділля». Мав гріх на гребені застою бути апаратником в облвиконкомі.

Життєве кредо: захищати просту людину. Хобі: колекціонування біографій великих авантюристів. Тепер газета «Голос України» благословила його на власного кореспондента по Хмельницькій області.

Адреса корпункту: м. Хмельницький, вул. Котовського, 60, кім. 10, тел. 6-78-14.



Михайло ВАСИЛАШКО

Володимир ПИЛИПЧУК

РОЗДЕРЖАВЛЕННЯ ВЛАСНОСТІ

Ринкові студії

ПЕРШОЧЕРГО В ОМУ роздержавленню в максимально короткі строки підлягають будівництво та виробництво будівельних матеріалів, автомобільний транспорт, сфера обслуговування, громадське харчування, торгівля, харчова промисловість, постачальницько-збутові організації. Підприємства можуть передаватися в оренду з наступним викупом колективами. Щодо торгівлі — приватизації підлягають магазини, оптові бази, приміщення торгів, транспорт. На кінець 1991 року в державній власності передбачається залишити лише незначну частину торговельної мережі по продажу товарів першої необхідності.

Фонди великих торговельних підприємств можуть зберегтись у комунальній власності з переданням торговельних площ в оренду, зокрема промисловим підприємствам, кооперативам, іноземним фірмам.

Ця робота повинна здійснюватися після затвердження Верховною Радою України механізму створення умов та рівних можливостей для кожного разом з процесом перебудови системи і структури заощаджень населення, змінами у фінансово-бюджетній і кредитній системах, формуванням ринку цінних паперів, певними вкладеннями капіталу з-за кордону.

ВЦІЛОМУ на Україні роздержавленню підлягають до 5—7 тисяч підприємств промисловості і близько 150 тисяч — торгівлі. Власність, що підлягає роздержавленню, становить у республіці приблизно 65 відсотків, зокрема, в промисловості — до 60 відсотків, у сільському господарстві — до 70, у будівництві — до 80, на транспорті та у зв'язку — до 15, у громадському харчуванні — до 85, у комунальному господарстві — 30—40 відсотків.

У процесі роздержавлення необхідно передбачати можливість передачі чи продажу майна передусім трудовим колективам, а також пенсіонерам. Це потрібно, аби зберегти на певний період існуючу спеціалізацію підприємств.

Органами роздержавлення мають стати постійна Комісія з питань роздержавлення та приватизації власності, яка, на жаль, ще не створена Верховною Радою, та відділи, комісії в областях, які разом з місцевими Радами повинні опублікувати списки підприємств та об'єктів, що підлягають роздержавленню.

Ця комісія має розробити та опублікувати положення про інвентаризацію державного майна, що підлягає роздержавленню. Одночасно з цим трудові колективи матимуть можливість визначити свої форми роздержавлення і подавати їх на розгляд комісій з роздержавлення та органів місцевого самоврядування. Трудовим колективам, які виявили ініціативу, слід надавати пріоритет. Комісія повинна здійснювати контроль за раціональним та ефективним використанням державного майна, за його господарським збереженням і надбанням.

Така комісія необхідна тому, що її завдання — продати майно. А якщо ми покладемо цей обов'язок на якісь інші органи, що паразитують нині на державній власності, то вони ніколи не продадуть того майна, бо цим було б знищено основу їх благополуччя.

Державний фонд майна також утворюється Верховною Радою за поданням уряду і йому ж підпорядковується. Робота державного фонду контролюється Комісією з питань роздержавлення та приватизації. Фонд веде облік всього державного майна, алмазного, валютного і золотого запасів, державних земельного й лісового фондів, державних грошових та матеріальних ресурсів, зовнішніх та внутрішніх боргів, коштів, що будуть надходити від роздержавлення власності.

Державний фонд майна України разом з іншими органами управління, Радами, підприємствами та організаціями робить інвентаризацію та оцінку державного майна; визначає ті його частки, що залишаться у власності Української держави, у власності обласного рівня та місцевих Рад; здійснює продаж державного майна; подає практичну допомогу колективам та громадянам у роздержавленні власності; звітує перед урядом і комісією Верховної Ради про результати роздержавлення. А комісія контролює, щоб не було зловживань.

НАСТУПНЕ питання — методичні положення щодо роздержавлення. Виходячи з принципу соціальної справедливості, кожний житель України має право на п'ять тисяч карбованців виробничих фондів. Хто захоче придбати їх на більшу суму, то зробить це не на пільгових умовах, а на аукціоні, за готівку відповідно до своїх можливостей, подавши при цьому декларацію про доходи. Оскільки викупити основні фонди за гроші, що перебувають нині на рахунках Ощадбанку, не можна (до того ж купівельна спроможність різних верств населення є різною), пропонується роздержавлення у два етапи. Перший — передати частину основних фондів працюючим безоплатно, другий — через аукціон. На пільгових умовах ми повинні продавати не тільки тому, що немає можливості викупити, а ще й через те, що існує внутрішній державний борг — 100—150 мільярдів карбованців. Роздержавлення на безплатній основі — один із засобів його погашення. Тож для такого безоплатного варіанта має виділятися до 70 відсотків вартості виробничих фондів, а решта продаватися на аукціонних засадах.

Безоплатний варіант — це коли кожному громадянинові України надається сертифікат на право придбання акцій на чотири-п'ять тисяч карбованців.

У першу чергу акції підприємств мають одержати їхні працівники. Але деякі підприємства мають такий розмір основних фондів, що працівники не зможуть їх акціонувати, виходячи з розміру внесків — чотири-п'ять тисяч карбованців на працюючого, тож слід дозволити зробити це і членам сімей тих, хто працює на підприємстві. Тоді людей, зацікавлених в ефективності виробництва, з'явиться ще більше. Якщо ж і в цьому разі колектив не матиме контрольного пакету акцій, слід дозволити витратити на його придбання кошти підприємства. А решту вартості основних фондів цієї категорії підприємств дозволити акціонувати тим, хто не працює у виробничій сфері, а також продати на аукціонних засадах іноземним юридичним і фізичним особам за конвертовану валюту.

КОЛИ буде роздержавлено більше половини виробничих фондів, слід одразу «відпустити» ціни на всі товари і заробітну плату в госпрозрахунковій сфері і ввести одночасно власну валюту. За таких умов зростання цін буде незначним і на відносно короткий термін, після якого врівноважиться попит і пропозиція та почнеться піднесення ділової активності з наступним поліпшенням добробуту. Регулюючи ж емісію грошей, можна забезпечити їх стійкість та ефективність економіки.

Одночасність цих заходів зумовлюється такими обставинами: якщо роздержавлення в СРСР не сягне 50 відсотків, на Україну ринуть інфляційні гроші і без власної валюти захистити ринок і добробут населення буде неможливо. Якщо роздержавлення зупиниться, але товарний ринок СРСР не стабілізується, знову на Україну піде маса інфляційних грошей з-за її меж, і ситуація з нестабільністю і зниженням рівня життя повториться.

Отже, врятувати ситуацію на Україні зможуть масова й швидка приватизація, акціонування власності із впровадженням власної грошової одиниці та інститутів регулювання її обігу. Забезпечуючими умовами мають бути впровадження власної податкової, бюджетної, кредитної, грошової, фінансової, банківської, зовнішньоекономічної, митної політики й інститутів їх реалізації.

(Продовження. Початок у №№ 87, 88, 91).

З усього Союзу

На засіданні уряду Естонії прийнято у другому читанні проект закону про конкуренцію.

Закон покликаний стимулювати конкуренцію в естонській економіці й протистояти монополістичним тенденціям у республіканському господарстві. В законопроекті визначено поняття «нечесна конкуренція», під якою мається на увазі дезорієнтація покупця за допомогою реклами, неправильні дані про походження і якість товарів, неправильне використання товарної марки тощо.

Для впровадження цього закону буде створено Департамент конкуренції.

* * *

Згідно з рішенням Тюменської облради не будуть підвищені ціни на товари масового попиту, що надходять з-поза кордону за бартерними угодами в обмін на нафту.

* * *

За повідомленням протокольного відділу Міністерства зовнішньоекономічних з'язків СРСР, на 1 квітня 1991 року при МЗЕЗ СРСР акредитовано 580 інофірм.

Основну частину акредитованих фірм складають компанії Японії, США, Італії, Фінляндії, Франції. Помітно збільшилася останнім часом кількість акредитованих турецьких фірм.

* * *

За даними інформаційної служби Міністерства фінансів Латвії, середньомісячний приріст заробітної плати в промисловості в 1990 році становив 13,7 відсотка, а зростання продуктивності праці — 4,3 відсотка.

На підприємствах союзного підпорядкування продуктивність праці в 1990 році зменшилася на 10,3 відсотка. Середня ж заробітна плата на цих підприємствах на 4,1 відсотка вища за середню в латвійській промисловості.

* * *

Відповідно до рішення уряду Грузії, нові роздрібні ціни на деякі продукти харчування в республіці встановлюються на рівні вищому, ніж передбачено ціновою реформою союзного керівництва.

Наприклад, один кілограм яловичини коштує 12 карбованців, ковбаси — 11—16 карбованців, вершкового масла — 12 карбованців, один літр молока — 95 копійок. На 80 відсотків підвищено ціну на горілку.

За матеріалами агентства «Постфактум».



ЕКСПЕРИМЕНТ НЕ ВДАВСЯ

Викладач Дніпропетровського радіоприладобудівного технікуму Геннадій Новиков недавно став знаменитим. Геннадій пішов на експеримент, вирішивши місяць прожити на 93 карбованці плюс 60 карбованців компенсації — те що становить офіційно прийнятий прожитковий мінімум. Експеримент не вдався. 25 квітня Г. Новиков змушений був витратити останній карбованець.

За час експерименту Геннадій заплатив за квартиру близько 12 карбованців, придбав проїзний квиток — близько 7 карбованців, запис пісень улюбленої групи на власну касету обійшовся більш як у 8 карбованців, ще 5 карбованців потрачено на букет квітів товаришу до дня народження. Ось практично і всі «великі» витрати. Решта грошей пішла на харчування. А останні півтора тижня у Г. Новикова були дуже напруженими: лекції, консультації, прийом дипломних проектів; так що на роботі доводилося затримуватись допізна. Може, це й на краще — забував про їжу.

Фото Анатолія КРАСНОЖОНА. (Укрінформ).

На знімку: сім'я Новиковних — Олена, Дашенька і Геннадій.

БІРЖА ГОТУЄТЬСЯ ДО ТОРГІВ

Офіційних прав громадянства набула Чернівецька універсальна біржа. Її засновниками стали великі підприємства, об'єднання, фірми і асоціації Буковини, які створили статутний фонд в сумі близько двох мільйонів карбованців.

На зібрані кошти придбано електронну апаратуру, службові приміщення, обладнуються зали і брокерські місця. На початку червня почнуться перші торги. Новий структурний підрозділ ринкової економіки купуватиме і реалізуватиме техніку, машини, устаткування, інші засоби виробництва, продовольчі і промислові товари, а також цінні папери.

Володимир ПЕЛЕХ. (Укрінформ).

Олександр Петрович СОПРОНЮК. 29 років.

Народився в Житомирі. Перші трудові уроки одержав на заводі в Лубнах, що на Полтавщині. Закінчив факультет журналістики Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка. Працював в обласній газеті «Київська правда».

З 1989 року в незалежній пресі. Разом з Юрком Лукановим видавав часопис секретаріату Руху «За народний парламент». Зараз — головний редактор газети «Слово», Член центрального правління Товариства української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта».

Задля цього мусимо широко й зусібіч підійти до реалізації національної програми розвитку української мови. В одному з чисел «Слова» про це досить розлого писав кандидат економіки Степан Вовканич. Я ж зараз тільки назву основні її напрями.

Отож:

збереження й відтворення призабутої інформації (пам'ятники, музеї, архіви, інформаційно - бібліотечна справа, постійно діючі виставки, відродження традиційних народних промислів, побутових традицій, видання раніше заборонених творів, написання правдивої історії народу, історії його культури тощо);

опанування традиційними знаннями за допомогою суспільних інститутів (сім'я, садочок, школа, училище, технікум, вуз, виробниче навчання, інститути підвищення

Олександр СОПРОНЮК

Точка зору

ПОРА СКИДАТИ ЖУПАНИ

Звертаю своє слово до тих, хто щойно стає, офіційно чи й не зовсім, до лав Товариства української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта», долучаючись тим самим до вельми важкого, але напрочуд шляхетного діла — просвітництва. Нова назва «Просвіта», яку ухвалено на торішній вересневій конференції Товариства, покладає на нашу громаду додатковий обов'язок. Позаяк покликана повернути до життя справу своєї попередниці, яку понищив сталінізм 1939 року.

Заради справедливості треба сказати: на терені національного відродження Товариство української мови за час свого існування зробило немало. Одначе сьогодні для розвою України як незалежної й цивілізованої держави цього явно недостатньо. Сьогодні — інші реалії. І маємо на них зважати. Мусимо відкинутись тієї доступної й водночас згубної екстреми та позахмарних мрій, здобуваючись — настійно й затято — на мудрість і рівновагу. Надто ж — на грунті мовному.

Звісна річ, найприступніша путь відродити мову — вибудувати самостійну державу, оминаючи в такий спосіб уже набридлі всім принуки «не цурались», «любити» тощо. Проте наші змагання за незалежність позначені на перспективу невизначеною тривалістю. Хоча останнім часом державницька ідея в тій чи іншій формі твердо заволоділа масами й передує національній. Саме це, думається, і є найбільш рушійною силою для просвітницької праці.

Але справа ця має робитися тонко й терпляче, без галасу. Нам же часто-густо бракує такту й елементарної дискусійної культури, бо звикли слухати лише самих себе. Потрапляючи ж до гурту людей, які думають трохи не так, нерідко збиваємося на крик, стаємо безпорадними. «Манкурт», «яничар», «перевертень» — ось епітети, що ними зазвичай означено співрозмовника, якого ми просто зобов'язані зробити своїм однодумцем, своїм спільником, бо ж — просвітяни. Така примітивна аргументація чи, скорше, цілковита її відсутність одвертає людину від національної ідеї на чималий строк. Почасти ми вимагаємо від людей неможливого — вмент перейти на іншу, в даному разі українську, мову. Це грубо й дико.

Мова — то не вдяганка на щодень, що її на чиєсь бажання чи примху можна змінити. За цим — неабиякий психологічний бар'єр, власне, сам устрій життя, його атмосфера, зрозуміла річ, неукраїнська, до витвору якої той, кого ми гудимо, може, абсолютно непричетний. Він лише формувався в ній. Наше ж завдання, завдання «Просвіти», саме й полягає в тому, щоб зробити таку атмосферу українською. Щоб люди в українському слові почували потребу — щодня. кваліфікації, військове навчання, міліція, судочинство, діловодство й таке інше);

створення нової інформації (наукова, проектно-конструкторська діяльність, видавнича справа, література та мистецтво);

розвиток засобів зв'язку (телеграф, телефон, довідкові бюро, телефакс, телетайп, залізниця, аерофлот, автобусний та інший транспорт);

економічна, господарська діяльність (народні підприємства, акціонерні товариства, кооперативи, спільні підприємства, національні банки, власні гроші тощо);

заходи заохочення (фестивалі, конкурси, свята, премії, спонсорство, меценатство);

спілкування (обмін школярами, студентами, сімейні контакти — захід — схід, Україна — діаспора, спільна праця в Науковому товаристві імені Шевченка, в Міжнародній асоціації україністів, семінарах і конференціях, допомога підручниками та літературою українцям поза Україною, тощо).

Це, власне, і є ті основні прямівні, якими, гадаю, повинна послуговуватись у своїй роботі нинішня «Просвіта», якщо вона має намір покласти на себе відповідальність за справу національного відродження.

Справді, пора скидати жупани — нас чекає серйозна і тяжка робота.

Київ.

Ось тобі й маєш

ЗАБУЛИ ЧИ НЕ ХОЧУТЬ ЗНАТИ?

Недавно прочитав у вашій газеті статтю «Думки про рідний Донецький край», яка мене дуже схвилювала. Вперше я довідався про страдницьке життя її автора — Олекси Тихого. І сумні думки з'явилися в мене з цього приводу.

Сам я вчитель. Живу й працюю на Донбасі, в Горлівці. Викладаю українську мову й літературу в школі.

То відрадно, що нині відбувається процес національного й культурного відродження на Україні, зокрема й у нашому краї. Але все це робиться надзвичайно повільно, млява, а подекуди, як на мене, просто гальмується.

Ось хоча б такий факт. Напередодні 177-ї річниці з дня народження Т. Г. Шевченка ми запропонували редакції горлівської міської газети «Кочегарка» статтю «Горлівчани шанують Кобзаря». Це було наприкінці лютого. Заступник редактора Є. Пайсишниченко запевнив, що цей матеріал «Кочегарка» надрукує. Та пройшли Шевченківські дні, а з редакції ні слуху ні духу... І хоч би одним рядком згадали про великого сина українського народу.

Чому так сталося? Відповідь з редакції була більш ніж дивною. Мовляв, подібні матеріали треба пропонувати редакції за три-чотири місяці до тої чи іншої дати. А ми це зробили за тиждень до Шевченківських днів.

Або ще таке. Кожної суботи й неділі Донецька обласна державна наукова бібліотека імені Н. К. Крупської влаштовує перегляд книжкових новинок. Можна знайти на стелажах видання російською, німецькою, англійською мовами. Лише українською немає. Ніби той перегляд проходить у Вологді або Гамбурзі.

Як ми знаємо, в січні цього року минуло сто років з дня народження відомого українського поета, класика нашої літератури Павла Тичини. Ця дата якраз збіглася зі сторіччям з дня народження Іллі Еренбурга. Як і належить, про відомого російського радянського письменника розповідала книжкова виставка його творів, а от про П. Тичину жодної згадки не було.

Чим пояснити таку традиційну «забудькуватість»?

Анатолій ШЕВЧЕНКО,
вчитель.

Горлівка
Донецької області.

Донецькому обласному відділенню Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка «Просвіта» минуло два роки. Багато це чи мало? У наш бурхливий і неоднозначний час, коли різні партії, асоціації, друковані видання з'являються і щезають, як оті метелики-одноденки, такий період назвати дитячим віком якось язик не повертається. Два роки діяльності — то вже вік, що зобов'язує організаторів і керманичів донецької «Просвіти» не лише до слова-розмови, але й до руху-дії.

Ми запросили до розмови співголову Донецького відділення Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка «Просвіта» Володимира БІЛЕЦЬКОГО, який стояв біля джерел народження цієї громадської організації в шахтарському краї.

— Пригадаймо установчі збори вашого товариства, що проходили в Донецькому держуніверситеті. Тоді ще не були створені ні Рух, ні політичні партії, ні страйкоми, про які сьогодні так багато говорять і пишуть. По суті, Товариство української мови стало першим пролісков на промерзлому від багатолітнього застою духовному грунті Донбасу. І саме йому судилося відчути на собі і витримати завзяті нападки місцевих захисників старої системи. Рішення повноважних установчих зборів шевченківців не визнавалися «угорі», звідти організовували і проводили свої «інтернаціональні» конференції. Навіть слово «українське» намагалися вилучити з назви Товариства.

— Так, то був тяжкий і водночас щасливий період нашого становлення. І сьогодні ми горді з того, що маємо і свою назву, і своє обличчя, на відміну від організацій-тимчасівок, часто-густо штучно створюваних сильними світу цього. Для прикладу досить згадати Товариство тверезості або ж дітище місцевих апаратників — Общество родного языка. Де вони тепер? Ген, ген... А ми, попри все, є! І допоки буде існувати необхідність відродження культури, історії, мови нашого народу, — будемо! Бо наша організація має міцну основу. То тисячі і тисячі свідомих українців, представників інших національностей, які займають сьогодні активну громадську позицію.

— Де найміцніші позиції «Просвіти» в області?

— Найбільш міцні осередки створені в містах Донецьку, Маріуполі, Горлівці... В селах — гірше. І хоч там частіше почуєш українську мову, ніж на міських вулицях, інертності, байдужості до цієї святої справи більше.

Маємо багато прихильників в українському ліцеї, що створений при Донецькому університеті, на шахті імені Засядька в обласному центрі, в академічних інститутах... Скільки зараз нас — сказати не можу. Бо відбувається перереєстрація членів Товариства, кожен отримує посвідчення єдиного зразка. Але те, що ряди прихильників української мови зростають — не викликає сумніву.

— Нам усім закарбувалася в пам'яті фраза, яку необдумано кинув на зустрічі з М. С. Горбачовим у Донецьку один шахтар. Мовляв, якщо буде більше ковбаси, тоді всі «забалакаємо» українською мовою. Але ковбаси стає все менше й менше...

— Знаєте, не все можна зводити до мови. Зрештою, будемо мати свою суверенну державу — швидко всі заговорять українською мовою. І не треба кепкувати з шахтарів, які згадують про ковбасу. Ми її любимо не менше за них.

Але не треба сподіватися, що ось спочатку піднімемо село, позбудемося економічних труднощів, а тоді вже візьмемося за мову, за культуру. То ілюзія. Треба «витягувати» все водночас. Бо те, що твориться в людських душах, аж ніяк не менш значуще, ніж те, що діється в полі чи на заводі.

І — ще раз повторюю — маємо передусім дбати про той полігон, з якого починається Українська держава. Буде така держава — справжня, а не ілюзорна — буде мова, буде ковбаса і все інше.

— І все ж таки, як нам видається, центр ваги всієї просвітянської роботи треба переносити в трудові колективи — мітингові емоції все менше і менше розбурхують людські душі. Схоже, що ми втомилися від мітингів, як і від безконечних черг за кожною дрібницею.

— То правда, мітингова хвиля спадає. Але у нас, на Донбасі, треба створювати імідж української мови. Отже, людина, яка нею користується, яка нею гордиться й іншим намагається прищепити пошану до неї, має бути на дві-три голови вищою від оточуючих. І за інтелектом, і за культурою, і за моральними принципами. Тільки в такому разі вона зможе завоювати авторитет серед доморощених нігілістів.

Я, мабуть, не відкрию нічого нового, коли скажу: успіх нашої подальшої роботи буде залежати від популярності українського парламенту в робітничому середовищі, від того, як скоро донецький робітник буде повертатися обличчям до Києва. Ось тоді наша діяльність у трудових колективах буде мати куди вищий коефіцієнт корисної дії.

— А що найбільше гальмує роботу Товариства: національний нігілізм самих українців, настрої певної частини російського населення чи нетерпимість до вас з боку деяких впливових політичних сил?

— Стикаємося з усім. Та, мабуть, найбільше з агресивною нетерпимістю до всього українського з боку місцевого обивателя.

— Невже отой брудний потік побутового шовінізму, про який роками ми воліли не згадувати, не обмілів останнім часом?

ЩО ... «ПРОС...

— Зруше... І навіть у св... ля. З'явилис... ки з привод... суспільних ... І це, я вваж... до демократ...

Якщо рані... ки тому — ... звісно, на ... різні безцер... смішки над ... вав розмов... вою, ледь н... останнім ча... майже не ст... тягом остан... моя українс... нею корис... один раз в... і цинічний ... кчеми.

Так, я м... українською... на це розд... гує. Принай... розу... щ... й д... зву... Тернополя,... Києва, але ... ми живемо ...

— Брилу... нігілізму, я...

й бачимо, в... ти. Не рік і... тікати про... відродження... тут Товари... мови, певне... тися на ве... ву роботу.

— Отож ... створити п... півпрофесі... —ф... и, ф... ємства. З'я... і перша л... «Відроджен...

— З ч... свою діяль...

— З вид... нецького кр... ріва «Істо... ної Україн... деотеки із ... ких фільмі... турологічни... дичної конс... зайнятись і... варів народ...

— Якось... но виност... ної хати. Т... донецька «... лише здоб... ти. Вистач... лем.

— Пробл... щодо смітт... жди повин... ню, чисто... то про наб... тому вирі... шується до... ду, нації, ... жаль, акти... багатьох ч... незадовільн... якась розгу... ями консер... кість, а в... вання кома... не можемо...

ЩО МОЖЕ «ПРОСВІТА»

Донецькому обласному відділенню Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка «Просвіта» минуло два роки. Багато це чи мало? У наш бурхливий і неоднозначний час, коли різні партії, асоціації, друковані видання з'являються і щезають, як оті метелики-одноденки, такий період назвати дитячим віком якось язик не повертається. Два роки діяльності — то вже вік, що зобов'язує організаторів і керманичів донецької «Просвіти» не лише до слова-розмови, але й до руху-дії.

Ми запросили до розмови співголову Донецького відділення Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка «Просвіта» Володимира БІЛЕЦЬКОГО, який стояв біля джерел народження цієї громадської організації в шахтарському краї.

— Пригадаймо установчі збори вашого товариства, що проходили в Донецькому держуніверситеті. Тоді ще не були створені ні Рух, ні нові політичні партії, ні страйккоми, про які сьогодні так багато говорять і пишуть. По суті, Товариство української мови стало першим проліском на промерзлому від багатолітнього застою духовному грунті Донбасу. І саме йому судилося відчути на собі і витримати завзяті нападки місцевих захисників старої системи. Рішення повноважних установчих зборів шевченківців не визнавалися «угорі», звідти організовували і проводили свої «інтернаціональні» конференції. Навіть слово «українське» намагалися вилучити з назви Товариства.

— Так, то був тяжкий і водночас щасливий період нашого становлення. І сьогодні ми горді з того, що маємо і свою назву, і своє обличчя, на відміну від організацій-тимчасівок, часто-густо штучно створюваних сильними світу цього. Для прикладу досить згадати Товариство тверезості або ж дітище місцевих апаратників — Общество родного языка. Де вони тепер? Ген, ген... А ми, попри все, є! І допоки буде існувати необхідність відродження культури, історії, мови нашого народу, — будемо! Бо наша організація має міцну основу. То тисячі і тисячі свідомих українців, представників інших національностей, які займають сьогодні активну громадську позицію.

— Де найміцніші позиції «Просвіти» в області?

— Найбільш міцні осередки створені в містах Донецьку, Маріуполі, Горлівці... В селах — гірше. І хоч там частіше почуєш українську мову, ніж на міських вулицях, інертності, байдужості до цієї святої справи більше.

Маємо багато прихильників в українському ліцеї, що створений при Донецькому університеті, на шахті імені Засядька в обласному центрі, в академічних інститутах... Скільки зараз нас — сказати не можу. Бо відбувається перереєстрація членів Товариства, кожен отримує посвідчення єдиного зразка. Але те, що ряди прихильників української мови зростають — не викликає сумніву.

— Нам усім закарбувалася в пам'яті фраза, яку необдумано кинув на зустрічі з М. С. Горбачовим у Донецьку один шахтар. Мовляв, якщо буде більше ковбаси, тоді всі «забалакаємо» українською мовою. Але ковбаси стає все менше й менше...

— Знаєте, не все можна зводити до мови. Зрештою, будемо мати свою суверенну державу — швидко всі заговорять українською мовою. І не треба кепкувати з шахтарів, які згадують про ковбасу. Ми її любимо не менше за них.

Але не треба сподіватися, що ось спочатку піднімемо село, позбудемося економічних труднощів, а тоді вже візьмемося за мову, за культуру. То ілюзія. Треба «витягувати» все водночас. Бо те, що твориться в людських душах, аж ніяк не менш значуще, ніж те, що діється в полі чи на заводі.

І — ще раз повторюю — маємо передусім дбати про той полігон, з якого починається Українська держава. Буде така держава — справжня, а не ілюзорна — буде мова, буде ковбаса і все інше.

— І все ж таки, як нам видається, центр ваги всієї просвітянської роботи треба переносити в трудові колективи — мітингові емоції все менше і менше розбурхують людські душі. Схоже, що ми втомилися від мітингів, як і від безконечних черг за кожною дрібницею.

— То правда, мітингова хвиля спадає. Але у нас, на Донбасі, треба створювати імідж української мови. Отже, людина, яка нею користується, яка нею гордиться й іншим намагається прищепити пошану до неї, має бути на дві-три голови вищою від оточуючих. І за інтелектом, і за культурою, і за моральними принципами. Тільки в такому разі вона зможе завоювати авторитет серед доморощених нігілістів.

Я, мабуть, не відкрию нічого нового, коли скажу: успіх нашої подальшої роботи буде залежати від популярності українського парламенту в робітничому середовищі, від того, як скоро донецький робітник буде повертатися обличчям до Києва. Ось тоді наша діяльність у трудових колективах буде мати куди вищий коефіцієнт корисної дії.

— А що найбільше гальмує роботу Товариства: національний нігілізм самих українців, настрої певної частини російського населення чи нетерпимість до вас з боку деяких впливових політичних сил?

— Стикаємося з усім. Та, мабуть, найбільше з агресивною нетерпимістю до всього українського з боку місцевого обивателя.

— Невже отой брудний потік побутового шовінізму, про який роками ми воліли не згадувати, не обмілів останнім часом?

— Зрушення на ліпше є. І навіть у свідомості обивателя. З'явились об'єктивні оцінки з приводу тих чи інших суспільних тенденцій і явищ. І це, я вважаю, добрий крок до демократизації.

Якщо раніше — два-три роки тому — я нерідко чув, звісно, на побутовому рівні, різні безцеремонні, грубі насмішки над тими, хто пробував розмовляти рідною мовою, ледь не кожного дня, то останнім часом з подібним майже не стикаюся. Так, протягом останнього кварталу моя українська — а я скрізь нею користуюся — лише один раз викликала грубий і цинічний випад якогось нікчеми.

Так, я можу розмовляти українською мовою і ніхто на це роздратовано не реагує. Принаймні вголос. Я розу[illegible] що це [illegible]зуміло й д[illegible]звучить д[illegible]жителя Тернополя, Львова і навіть Києва, але не забувайте, що ми живемо в Донецьку.

— Брилу національного нігілізму, яку ми розуміємо й бачимо, водночас не розбити. Не рік і не два буде протікати процес національного відродження на Донбасі. І тут Товариству української мови, певне, слід орієнтуватися на велику багатопланову роботу.

— Отож ми і плануємо створити професіональні і напівпрофесіональні структури —ф[illegible]и, фірми, м[illegible] підприємства. З'явилась у нас уже і перша ластівка — фірма «Відродження».

— З чого вона починає свою діяльність?

— З видання книжки донецького краєзнавця П. Лавріва «Історія південно-східної України», створення відеотеки із сучасних українських фільмів, відеостудії культурологічних стрічок та юридичної консультації. Думаємо зайнятись і виробництвом товарів народного споживання.

— Якось у нас не заведено виносити сміття з власної хати. Та все ж... Певне, донецька «Просвіта» має не лише здобутки, але й втрати. Вистачає, мабуть, проблем.

— Проблем не бракує. А щодо сміття... Наша хата завжди повинна бути підметеною, чистою. Тому — відверто про наболіле. Сьогодні в тому вирі подій, коли вирішується доля України, народу, нації, кожного з нас, на жаль, активність, ініціатива багатьох членів Товариства незадовільна. Спостерігається якась розгубленість перед діями консерваторів, неповороткість, а в декого — очікування команди «згори». Ніяк не можемо позбутися романтизму першого періоду, ейфорії від перших перемог, коли хочете. Не всі сьогодні готові до практичної тривалої роботи, яка забирає і час, і енергію, і дозвілля, і здоров'я, але яка так необхідна майбутньому України.

Нам не завжди вдається провести засідання лекційно-дискусійного клубу Товариства в Донецьку. Річ у тому, що організовані просвітянами два роки тому щотижневі засідання намагаються активно використовувати як свої політклуби Українська республіканська партія і навіть група «Демократичний рух». При цьому деякі їх лідери не лише намагаються вчити нас «як жити», а й зумисне дезинформують просвітян про можливості і дії правління Товариства, чим створюють неробочу, нервозну обстановку. Схоже, що нас хочуть пересварити між собою, паралізувати нашу систематичну просвітянську діяльність серед широких мас.

— Але ж кажуть: гість господарю не розпорядник.

— Та в тім то річ, що проводимо ці засідання в орендованих приміщеннях, бо просвітяни досі не мають власного даху над головою.

— А що, справді в Донецьку так сутужно з приміщеннями? Он у Тернополі, Ровно, Харкові знайшли, а тут не можуть. Невже вам так нічого й не пропонували «батьки міста»?

— Пропонували. Але що? Найперше — будинок, де раніше містилася синагога. Звісно, що ми відмовилися від нього на користь єврейського культурологічного товариства «Алеф». Зараз нам виписали ордер на вселення в приміщення, яке має звільнити невелика будівельна організація. Але вона не може цього зробити тільки тому, що не зданий будинок, куди будівельники мають переїхати.

— Що це за приміщення, яке запропонували донецькій «Просвіті»? Воно потребує ремонту?

— І немалого. А в нас коштів для цього немає. Це напівпідвал. Ми розуміємо по-людськи його нинішніх господарів — не підуть же вони на вулицю. Але навіть той напівпідвал ми не можемо орендувати, бо де брати гроші. Товариство не може конкурувати з різними кооперативами, які нерідко роблять гроші буквально з нічого.

Але ж наша «Просвіта» дбає про те, щоб виконувались державні закони, зокрема «Закон про мови в УРСР». Отже, вона повинна фінансуватися з коштів державного бюджету.

— Хоча б частково...

— Хоча б так. Якась дотація з державних фондів, що призначені для розвитку української національної культури, українського духовного відродження, повинна бути.

— А як, до речі, реалізується на практиці згаданий Закон про мови на терені Донецької області?

— Не можна сказати, що нічого не робиться. Життя не стоїть на місці. Тепер можна почути оголошення на вокзалах українською мовою, з'являються нові вивіски, написані українською. Але, люди добрі, не у вивісках справа, а в підвалинах цього всього діла, в державних інститутах. На декларативному рівні нерідко можна почути: «звернути увагу», «необхідно» і т. п., але практично робота буксує. Загляньте у будь-яку так звану українську школу і почуєте, що там діти всуціль спілкуються між собою російською. Як і вчителі.

Лише три відсотки учнів нашої області вчаться в школах з українською мовою навчання. Ось переді мною лежить лист з обласного управління народної освіти. З нього видно, що протягом десяти років ці три відсотки зростуть до семи. Але і це лише наміри, так би мовити, в ідеалі.

До речі, якщо наша загальноосвітня школа буде українізуватися такими темпами, то лише через... 220 років всі діти українців, які проживають у нашій області, зможуть навчатися рідною мовою.

— Які найближчі плани Товариства?

— Влітку відбудеться у нас свято козацької слави на Гострій могилі. Завершуємо розробляти концепцію національного молодіжного культурного центру в Донецьку.

Товариство «Просвіта» — організація, яка втілює в життя Декларацію про суверенітет України, Закон про мови в Українській РСР, ухвалені урядом програми по відродженню української національної культури. Тому саме від державних формувань ми і чекаємо більш дієвої допомоги. Треба, врешті-решт, усім зрозуміти, що наше Товариство — це організація, куди увійшли люди за велінням серця, патріоти свого народу, інтернаціоналісти — не в спотвореному значенні цього слова, — готові віддати себе святій справі державного, зокрема, культурного будівництва нової України. України не в системі старого Союзу, а в співдружності вільних, незалежних держав. Така наша позиція.

— Тож зичимо довгих щасливих літ донецькій «Просвіті»! І плідної роботи.

Розмову вели
Юрій ДОЦЕНКО,
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Голос України

…я на ліпше є. …омості обивате… …б'єктивні оцін… …тих чи інших …денцій і явищ. …, добрий крок …ції.

… — два-три ро… … нерідко чув, …утовому рівні, …онні, грубі на… …ми, хто пробу… …ти рідною мо… …жного дня, то …м з подібним …аюся. Так, про… … кварталу …а — а я скрізь …юся — лише …ликала грубий …лад якогось ні…

…ку розмовляти …мовою і ніхто …овано не реа… … вголос. Я …е … зуміло … жителя …ьова і навіть … забувайте, що …Донецьку.

… національного … ми розуміємо

тизму першого періоду, ейфорії від перших перемог, коли хочете. Не всі сьогодні готові до практичної тривалої роботи, яка забирає і час, і енергію, і дозвілля, і здоров'я, але яка так необхідна майбутньому України.

Нам не завжди вдається провести засідання лекційно-дискусійного клубу Товариства в Донецьку. Річ у тому, що організовані просвітянами ми два роки тому щотижневі засідання намагаються активно використовувати як свої політклуби Українська республіканська партія і навіть група «Демократичний рух». При цьому деякі їх лідери не лише намагаються вчити нас «як жити», а й зумисне дезинформують просвітян про можливості і дії правління Товариства, чим створюють неробочу, нервозну обстановку. Схоже, що нас хочуть пересварити між собою, паралізувати нашу систематичну просвітянську діяльність серед широких мас.

— Але ж кажуть: гість господарю не розпорядник.

— Хоча б частково...

— Хоча б так. Якась дотація з державних фондів, що призначені для розвитку української національної культури, українського духовного відродження, повинна бути.

— А як, до речі, реалізується на практиці згаданий Закон про мови на терені Донецької області?

— Не можна сказати, що нічого не робиться. Життя не стоїть на місці. Тепер можна почути оголошення на вокзалах українською мовою, з'являються нові вивіски, написані українською. Але, люди добрі, не у вивісках справа, а в підвалинах цього всього діла, в державних інститутах. На декларативному рівні нерідко можна почути: «звернути увагу», «необхідно» і т. п., але практично робота буксує. Загляньте у будь-яку так звану українську школу і почуєте, що там діти всуціль спілкуються між собою російською. Як і вчителі.

Лише три відсотки учнів нашої області вчаться в школах з українською мовою навчання. Ось переді мною лежить лист з обласного управління народної освіти. З нього видно, що протягом десяти років ці три відсотки зростуть до семи. Але і це лише наміри, так би мовити, в ідеалі.

До речі, якщо наша загальноосвітня школа буде українізуватися такими темпами, то лише через... 220 років всі діти українців, які проживають у нашій області, зможуть навчатися рідною мовою.

— Які найближчі плани Товариства?

— Влітку відбудеться у нас свято козацької слави на Гострій могилі. Завершуємо розробляти концепцію національного молодіжного культурного центру в Донецьку.

Товариство «Просвіта» — організація, яка втілює в життя Декларацію про суверенітет України, Закон про мови в Українській РСР, ухвалені урядом програми по відродженню української національної культури. Тому саме від державних формувань ми і чекаємо більш дієвої допомоги. Треба, врешті-решт, усім зрозуміти, що наше Товариство — це організація, куди увійшли люди за велінням серця, патріоти свого народу, інтернаціоналісти — не в спотвореному значенні цього слова, — готові віддати себе святій справі державного, зокрема, культурного будівництва нової України. Україні не в системі старого Союзу, а в співдружності вільних, незалежних держав. Така наша позиція.

— Тож зичимо довгих щасливих літ донецькій «Просвіті»! І плідної роботи.

Розмову вели
Юрій ДОЦЕНКО,
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

…МОЖЕ …СВІТА»

…зараз не розби… … два буде про… … національного … Донбасі. І … української …лід орієнтува… …у багатоплано…

…и і плануємо …есіональні і на… …ьні структури …и, м… підпри… …ась … нас уже …вка — фірма

… вона починає …ь?

…ня книжки до… …навця П. Лав… … південно-схід… … створення ві… …сних українсь… …деостудії куль… …тічок та юри… …тації. Думаємо …робництвом то… …о споживання.

… нас не заведе… …сміття з влас… …ссе ж... Певне, …освіта» має не …, але й втра… …мабуть, проб…

… не бракує. А … Наша хата зав… …бути підмете… …ому — відвер… …ле. Сьогодні в …ій, коли вирі… …України, наро… …одного з нас, на …ть, ініціатива …ів Товариства …Спостерігається …ність перед ді… …рів, неповорот… …кого — очіку… …«згори». Ніяк …збутися роман…

— Та в тім то річ, що проводимо ці засідання в орендованих приміщеннях, бо просвітяни досі не мають власного даху над головою.

— А що, справді в Донецьку так сутужно з приміщеннями? Он у Тернополі, Рівно, Харкові знайшли, а тут не можуть. Невже вам так нічого й не пропонували «батьки міста»?

— Пропонували. Але що? Найперше — будинок, де раніше містилася синагога. Звісно, що ми відмовилися від нього на користь єврейського культурологічного товариства «Алеф». Зараз нам виписали ордер на вселення в приміщення, яке має звільнити невелика будівельна організація. Але вона не може цього зробити тільки тому, що не зданий будинок, куди будівельники мають переїхати.

— Що це за приміщення, яке запропонували донецькій «Просвіті»? Воно потребує ремонту?

— І немалого. А в нас коштів для цього немає. Це напівпідвал. Ми розуміємо по-людськи його нинішніх господарів — не підуть же вони на вулицю. Але навіть той напівпідвал ми не можемо орендувати, бо де брати гроші. Товариство не може конкурувати з різними кооперативами, які нерідко роблять гроші буквально з нічого.

Але ж наша «Просвіта» дбає про те, щоб виконувались державні закони, зокрема «Закон про мови в УРСР». Отже, вона повинна фінансуватися з коштів державного бюджету.

Сидір ВОРОБКЕВИЧ

РІДНА МОВА

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько
Тільки камінь має.
Як ту мову мож забути?
Котрою учила
Нас всіх ненька говорити,
Ненька наша мила?
Як ту мову мож забути,
Таж звуками тими
Ми до бога мольби слали
Ще дітьми малими;
У тій мові ми співали,
В ній казки казали,

У тій мові нам минувшість
Нашу відкривали.
Мово рідна, слово рідне,
Хто ся вас стидає,
Хто горнеться до чужого,
Того бог карає;
Свої його цураються,
В хату не пускають,
А чужії, як заразу,
Чуму, обминають.
Ой тому плекайте, діти,
Рідну руську* мову,
Вчіться складно говорити
Своїм рідним словом! —

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Але камінь має!
1869 рік.

* Українські землі, які тримала під своєю цісарською короною Австро-Угорська імперія, називали Руссю, а українців — русинами. Отож у даному разі «руська» вжита в значенні «українська».

ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНІВ ПОМИЛОК

Напередодні 8 Березня зайшов я до поштового відділення, щоб придбати кілька вітальних листівок. Вибір був невеликий. І як завжди, листівки були російською мовою. На щастя, знайшлася серед них одна й українською. Придбав необхідну кількість, задоволений тим, що зможу привітати рідних та близьких за межами України листівками з написом державною мовою. Коли ж, заплативши гроші, уважно придивився до них, то очам своїм не повірив: напис на листівках зроблений з грубою орфографічною помилкою. Написано «З св'ятом 8 Березня!». З яких же це пір слово свято пишеться з апострофом?! Хто ж увів це нове орфографічне правило?

Автором виявилось Міністерство зв'язку СРСР. Адже це саме воно — єдиний видавець вітальних маркованих листівок. А щоб закріпити «нове» орфографічне правило вживання апострофа, Мінзв'язку СРСР поставило на славу. Таких листівок воно випустило 10 мільйонів штук.

Бідні вчителі української мови. Як же вони тепер зможуть заперечити своїм учням, що в слові свято апостроф не пишеться, коли дяді і тьоті з Мінзв'язку синім по білому «спростували» це. От я і думаю собі: а чи не пора вже й тут ліквідувати монополію? Щоб не кидали нам, як подачку, таких ось «шедеврів». Мовляв, хотіли рідною мовою, то й маєте. Треба, щоб Мінзв'язку України саме випускало марковані листівки, конверти з українськими марками і текстами. Тоді не буде таких нісенітниць.

Микола ЯКИМЧУК.

Нововолинськ
Волинської області.

«ГОЛЬОВА», ТА ЩЕ Й З «ПОЛЬОВИНОЮ»

Шановні добродії з «Голосу України»!

Не мені, либонь, живучи поза Україною, та ще й бувши громадянином держави Ізраїль, давати мовні поради громадянам України. Тому просто перелічу те, що надибав нещодавно в деяких українських виданнях і почув у радіопередачах.

Журнал «Україна», № 2, 1991, стор. 32

«Неспокушений у таких справах, я дуже зніяковів...» — **калька з російського «неискушенный»**. «Проте Анжела сказала пошепки мені на вухо, що завтра буде куди втішніше». — **Либонь, калькується російське «куда потешнее».**

«Літературна Україна», 21, 2.'91, стор 1 .

«Але чи буде це золото нашим? Чи не зникне у втаємниченому спільному казані за Хутором Михайловським?» **— у що втаємничений цей казан? Крім Н. Рибака, слово «втаємничений» у розумінні «таємничий», здається, ніхто не вживав.**

«Молодь України», 28, 2. 91, стор. 1, 3.

«...до головних діючих осіб» — **Має бути «дійових».** «...а натомість їхнього узгодження із центром почалася важка епоха економічних скандалів». — **Має бути «замість». «**Стає все більш очевидним...» **— калькується російське «все более очевидным». Мало б бути «дедалі очевиднішим».** «Державної мудрості і солідності підходів, звичайно, не вистачало». — **Мало б бути «бракувало».** «...вдалося запобігти серйозних помилок...» — **Має бути «запобігти серйозним помилкам» (або «уникнути серйозних помилок»).** «...скандал навколо немовби продажу радянських карбованців за валюту». — **Мало б бути «нібито» або «буцімто».** «Чуються абсолютно абсурдні твердження...» — **Калькується російське «слышатся». Має бути «чути» або «лунають».** «Якщо б по-справжньому...» — **Калькується російське «если бы». Мало б бути «якби».** «...комісія по справі Фільшина...» — **Має бути «у справі».** «Причому дуже активно діяв один із членів комісії, який відсунув посуті офіційного голову комісії і почав формувати зовсім інші висновки». — **Мало б бути «усунув» і «по суті».** «...формують принципи і організовують роботу по їхній реалізації». — **Мало б бути «щодо реалізації» або «для реалізації».**

Дехто з київських кореспондентів зарубіжних радіостанцій, либонь, вирішив, що все «совіцько-українське» — не справжнє українське, й геть пустився мовного берега. Якщо вже за словником Голоскевича у словах «сучасність», «область», «громадськість» тощо й є флексія «и», то тільки в родовому відмінку! І не треба, панове, вживати цю флексію в давальному відмінку, не треба казати «заявив громадськости» або «заборонив области». Якщо вже й вживати (за словником Голоскевича) «льо», «ля» (замість «ло», «ла»), то лише у словах, що прийшли з латини й не цілком «українізувалися». Бо що то за «гольова» й «один з польовиною»? Га? До того ж вимовлені тим самим гарним жіночим голосом, яким торік спромоглися сказати «двадцятью шістью»? І чому це «один з польовиною», а не «півтора»?

От бачите, зарікся я давати мовні поради — і знов не втримався.

Може, воно й так — воювати за мову легше, ніж плекати її. Та це вже питання, сказати б, політично-психологічне...

Мойсей ФІШБЕЙН,
письменник, член Українського центру ПЕН-клубу.

Мюнхен,
Німеччина.

Від редакції: Публікуючи ці своєрідні «нотатки на полях», зроблені українським письменником з Мюнхена, що має ізраїльське громадянство, ми аж ніяк не хотіли тикати пальцем на помилки своїх колег, повчати їх, як обходитися зі Словом, бо самі, на жаль, нерідко грішимо подібним. І все ж таки, чому б нам не прислухатись до порад,. коли вони слушні?

ЖЕНЕВА, ЦЕНТР... ЗАЯВЛЯЮ!

ВЕЛИКИЙ РЕЗОНАНС НА 47-й СЕСІЇ КОМІСІЇ ООН З ПРАВ ЛЮДИНИ МАЛА ЗАЯВА ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР Л. КРАВЧУКА ПРО ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ФАКУЛЬТАТИВНОГО ПРОТОКОЛУ ДО ПАКТУ ПРО ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА, А ТАКОЖ ПРО НАМІР РЕСПУБЛІКИ СТАТИ БЕЗПОСЕРЕДНІМ УЧАСНИКОМ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

«Я до ООН дійду!» Скільки разів доводилося чути цю фразу од численних, змордених ходінням «по муках», наших скаржників.

З одних уст це звучало, як остання психологічна «граната для бюрократа», з інших — як ще одна соломинка надії домогтися справедливості. Хоч насправді мало хто з них знав, як до тієї ООН дійти, принаймні листа одіслати.

Запеклий бюрократ і собі не відмовляв кусьнути набридливого відвідувача тією ж Організацією Об'єднаних Націй: «Хоч в ООН пишіть!». Бо йому часто всі міжнародні організації, разом узяті, підміняв який-небудь столоначальник.

І хоч підписи і СРСР, і УРСР стоять під Міжнародними пактами про громадянські і політичні права та про соціальні, економічні й культурні права, а Україна неодноразово обралася до Комісії ООН з прав людини, офіційні наші органи могли відповідати на запитання Організації Об'єднаних Націй стосовно особистих скарг громадян, а могли і не відповідати.

— У листопаді минулого року під час слухання на 40-ій сесії Комітету з прав людини в Женеві третьої періодичної доповіді УРСР про виконання положень Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (перші дві слухалися в 1978 і 1985 роках),— розповідає радник Міністерства закордонних справ УРСР Валерій Кучинський,— експерти ООН поцікавилися, чи не могла б Україна навіть раніше Радянського Союзу приєднатися до Факультативного протоколу, який підписали понад 50 країн світу. А чому б і ні, адже це питання в республіці вже готувалося? І невдовзі, у грудні того ж року, Україна заявила про приєднання до Факультативного протоколу і стала другою після Угорщини східноєвропейською країною, яка підписала цей документ. А її громадяни, таким чином, отримали можливість цілком цивілізовано звертатися до ООН зі своїми особистими бідами.

Навіть той, хто хоч недовго мав відношення до розгляду скарг наших громадян, може уявити, яку ношу взяли на себе і Україна, і ООН... Втім, потік, навіть лавина листів і документів, це, як з'ясувалося, не найстрашніше. Так вважає наш сьогоднішній співрозмовник, перший секретар відділу міжнародних організацій Міністерства закордонних справ УРСР **Олександр КУПЧИШИН:**

— Розпочну з того, що підпис країни під будь-яким міжнародним документом, який передбачає захист прав людини, мало вартий, якщо суті цього документа не знає її народ, у нашому випадку — громадяни України. Ваша газета першою може посприяти поінформованості людей у цьому.

Згідно з Факультативним протоколом країни, які підписують його або приєднуються до нього, визнають компетенцію Комітету з прав людини розглядати особисті скарги своїх громадян.

До комітету входять 18 експертів, яких періодично обирають представники держав — учасниць Пакту.

Через три місяці після здачі генеральному секретареві ООН нашого документа про приєднання до Протоколу він набуває чинності для Української РСР.

— Отже, Олександре Михайловичу, Україна тільки відтепер буде зобов'язана відповідати на скарги її громадян, які надійдуть до ООН. Виходить, що донині намагання наших співвітчизників шукати справедливості на міжнародному рівні були безнадійні?

УКРАЇНА, ЯК ЧЛЕН ООН, ПРИЄДНАЛАСЯ ДО ЦЬОГО ПРОТОКОЛУ РАНІШЕ ВІД СРСР І СТАЛА ДРУГОЮ ПІСЛЯ УГОРЩИНИ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЮ КРАЇНОЮ, ГРОМАДЯНИ ЯКОЇ ОТРИМАЛИ МОЖЛИВІСТЬ В УСТАНОВЛЕНОМУ ПОРЯДКУ ЗВЕРТАТИСЯ ДО ООН З ОСОБИСТИМИ СКАРГАМИ.

— Спектр проблем, які порушувалися в листах наших громадян до Організації Об'єднаних Націй, був дуже широкий: од звільнення з роботи до незаконного ув'язнення. Тому ми до цього часу виходили з таких міркувань: якщо скарга виглядала обгрунтованою, якщо людина до апеляції в ООН зверталася до різних органів і організацій нашої країни й не одержувала задовільних відповідей, то таку скаргу МЗС пересилало до місцевих Рад народних депутатів з проханням розібратися і повідомити міністерство. Хоч до цього часу в нас не було такого юридичного обов'язку.

Ось, наприклад, нещодавно надійшла скарга безпосередньо в Центр ООН з прав людини від групи донеччан (нагадую, це було до приєднання України до Протоколу) про те, що в Донецьку немає жодної української школи. Донеччани зверталися до Донецької обласної Ради, до Міністерства освіти — тобто всі внутрішні можливості вичерпали. Тут уже тамтешня влада «закрутилася» і дала відповідь, що найближчим часом українські діти в Донецьку матимуть змогу навчатися рідною мовою.

Що ми маємо сьогодні? Якщо Комітет з прав людини отримує особисту скаргу громадянина і має підстави (про них — нижче) вважати, що ця скарга в принципі прийнятна, він надсилає її до нас, і органи влади вже юридично зобов'язані дати пояснення про те, як відновлено порушені права, якщо це мало місце.

— Зостається лише здогадуватися, яким чином потрапляли ці скарги до ООН в минулі роки і десятиліття. Але й сьогодні не так просто уявити, як звертатиметься до міжнародної організації якийсь мало освічений селянин із якогось Богом забутого неперспективного села...

— Факультативний протокол не передбачає якоїсь конкретної процедури подання цих скарг. Тому нині дуже важливо поінформувати про те, як та за яких обставин громадянин республіки цілком офіційно може звертатися в ООН.

По-перше, люди мають знати, що Комітет з прав людини приймає до розгляду не всякі особисті скарги. Згідно з п'ятою статтею протоколу вони приймаються до розгляду лише від людей, які вичерпали всі доступні внутрішні конституційні засоби захисту порушених прав. Тобто, пройшли всі інстанції: од місцевих органів до найвищих, і звертатись їм більше нікуди.

Комітет не приймає ніяких анонімних чи так званих колективних скарг. У нас модно слати листи від імені колективів заводу, підприємства, колгоспу.

— Даруйте, але є випадки, коли людина не може сама написати листа чи його відіслати. Особисто мені неодноразово доводилося зустрічатися з випадками, коли такої скарги не може одіслати з колонії засуджений і це за нього роблять батьки чи друзі.

— Якщо людина, права якої порушено, не має змоги зробити це власноручно, то, як виняток, допускається звернення уповноваженої особи.

— Якщо людина вважає, що її засуджено незаконно — це справді дуже важливо, однак, погодьтеся, трапляються і скарги вже дуже дрібні, як ми кажемо, вочевидь «шкурницькі»...

— Було б не зовсім логічно, щоб комітет встановлював якісь категорії скарг — з одних питань звертатися можна, з інших — ні. Наприклад, ненадання квартири це ніби дрібниці, а от позбавлення волі невинного — це важливо. Основна вимога: вичерпав усі внутрішні можливості захисту — звертайся в ООН. Таким чином, до розгляду можуть прийматися скарги на різні теми. Інша справа, що держава, з якої надійшов лист, у своїй інформації Комітету з прав людини може дати відповідні пояснення.

— Отже, я, наприклад, мешканець того самого Богом забутого села здолав усі вітчизняні інстанції, написав листа-скаргу до ООН, додав відповідні документи. Залишилося вивести на конверті конкретну адресу. А яку?

— Наскільки мені відомо, точної адреси ООН чи її окремих органів не знають багато громадян не тільки нашої країни. В принципі буває достатньо написати на конверті: «Організація Об'єднаних Націй, генеральному секретареві ООН», і лист, як правило, доходить до Центру ООН з прав людини, який є органом Секретаріату. Проте точнішою буде така адреса: Женева, Швейцарія, Центр ООН з прав людини. Звичайно, краще, коли це писати англійською або французькою мовами.

— Як я зрозумів, отримані скарги чи запити з приводу них Комітет з прав людини одсилає на реагування до держав, на які й надходять ці скарги. Даруйте, Олександре Михайловичу, а чи не простежується тут сумна паралель з добре відомою нам системою, коли скарга на райком вищим органом направляється для розгляду до цього ж самого райкому?

— Те, що комітет звертається до якоїсь держави дати пояснення з приводу тієї чи іншої скарги, ще не означає, що комітет на всі сто відсотків покладається тільки на її відповідь. Це просто одне з джерел інформації, а комітет має їх кілька, наприклад, свідчення неурядових організацій, результати власних досліджень, повідомлення преси тощо.

Не треба забувати, що таке звернення комітету до держави — це загальновизнана норма міжнародного етикету.

— Уявляю, скільки скарг хлине до ООН, а відтак і до відповідної служби нашої республіки, становлення якої ще попереду. Не захлинетесь?

— Ви торкаєтесь уже питання про механізм імплементації — впровадження Факультативного протоколу в нас на Україні.

Але справа не тільки і не стільки в кількості листів. Тим паче, як мені відомо, Україна серед держав — членів ООН зовсім не чемпіон з особистих скарг громадян. Є країни, звідки їх до міжнародних органів надходить набагато більше. Головна складність в іншому — у створенні чіткого юридичного механізму виконання положень Факультативного протоколу.

По-перше, потрібен комплекс заходів, мета яких — роз'яснення людям права, форм і підстав звернення до ООН. По-друге, вважаю, що спеціальний підрозділ з особистих скарг громадян має бути у системі вищих органів законодавчої влади УРСР. МЗС — виконавчий орган, і ми не можемо зобов'язати навіть районну Раду чи сільську давати пояснення, відповіді по суті скарги. А в той же час Україна як держава відтепер юридично зобов'язана надавати інформацію Комітету з прав людини.

Далі. У міністерствах і відомствах, місцевих виконавчих органах слід передбачати посадових осіб, в обов'язки яких входив би розгляд скарг по суті та складання відповідей на них без зволікань. Адже Факультативним протоколом для розгляду скарг державам встановлено жорсткі строки — 6 місяців і ні дня пізніше, інакше комітет має підстави вважати, що держава не виконує своїх міжнародно-правових зобов'язань.

А наше міністерство, як мені здається, має виконувати в цьому процесі координаційні, консультативні та експертні функції.

І звичайно ж, потрібен контроль за цією роботою. Тому, можливо, в рамках Комісії Верховної Ради з прав людини доцільно мати, скажімо так, комісара чи інспектора з особистих скарг громадян про порушення прав людини.

Одне слово, потрібен дійовий механізм реалізації ще одного безсумнівно важливого міжнародно-правового акта.

Вів розмову Анатолій БЕНЬ, спеціальний кореспондент з прав людини «Голосу «України».

БУЛИ ЗАБУТІ УСІМА

Останнім часом про українську діаспору на Заході написано і говорено багато. Ми вже непогано обізнані з досягненнями і проблемами наших земляків, що живуть у США, Канаді, Австралії та Європі. Проте більш-менш докладна інформація про українців, які колись виїхали до Південної Америки, тільки тепер починає надходити до республіки, викликаючи велике зацікавлення в української громадськості. Ось чому «Голос України» не міг залишити поза увагою приїзд доктора В. Іваницького — людини, яка два десятиліття очолювала Українську національну репрезентацію в Аргентині, тобто установу, що об'єднує всіх українців у цій латиноамериканській країні. І хоча останні 10 років наш гість живе в Канаді, він не пориває зв'язків з Південною Америкою й досі є головою аргентінської Фундації імені Т. Шевченка. Пропонуємо увазі читачів інтерв'ю, яке дав Василь ІВАНИЦЬКИЙ кореспонденту нашої газети.

— В Аргентині сьогодні нараховується майже 200 тисяч нащадків українських поселенців, перші з яких прибули до цієї країни у 1897 році. Загалом еміграція до Аргентини відбувалася у три етапи: до першої світової війни, між двома світовими війнами та опісля 1945 року. Більше всього людей з України приїхало між 1923 і 1939 роками. Українці в Аргентині мають відносно організоване громадсько-національне життя. Там існують церкви, різноманітні установи, клуби, кооперативи, а також мистецькі колективи. Відірвана від отчого краю, українська громада намагається не забувати своє національне коріння. На зібрані нею кошти 1971 року в Буенос-Айресі побудовано пам'ятник Тарасові Шевченку. Пізніше відкрито погруддя Кобзаря на півночі країни — у містах Обера та Апостолес. Крім того, пам'ятник Т. Шевченку збудовано в місті Енкарнасіон, у Парагваї. А з грудня 1989 року за моєї безпосередньої участі вдалося закінчити спорудження пам'ятника Кобзарю в місті Прудентополісі, яке є центром українського поселення в сусідній Бразилії. До речі, автором монументів в Буенос-Айресі та Прудентополісі був всесвітньо відомий скульптор українського походження Лев Молодожанин З Вінніпега (Канада).

— Цього року святкується 100-ліття поселення українців у Канаді. Але не всім відомо, що і до Бразилії перші емігранти з України прибули 100 років тому. Не могли б ви докладніше розповісти про життя наших земляків на бразільській землі?

— На жаль, українська громада в Південній Америці, головне в Аргентині та Бразилії, була забута усіма — і Україною, і діаспорою в США та Канаді. Навіть і досі Світовий конгрес вільних українців не цікавиться тим, що в цьому році виповнюється 100-ліття прибуття до Бразилії українських поселенців.

Саме тому, що мало хто був зацікавлений подати українській громаді в Бразилії допомогу в організації цих святкувань, я нинішнього року їздив туди. Під час поїздки з тамтешніми українськими установами досягнута домовленість щодо проведення в трьох бразильських містах — Прудентополісі, Курітібі та Уніан-да-Віторія — величних свят, на яких будуть освячені площі для побудови нових пам'ятників. У Курітібі та Прудентополісі передбачено спорудити пам'ятники українському емігранту, а в Уніан-да-Віторія — наріжний камінь під майбутній пам'ятник Кобзарю.

— Отже, в Бразилії це вже буде другий пам'ятник?

— Життя показує, що всі українські громади прагнуть мати власний пам'ятник Тарасові Шевченку. В Бразилії сьогодні відбувається той самий процес, що і в минулому столітті на Україні, коли завдяки творчості Шевченка відроджувались національні почуття народу. Хоча наші люди в Бразилії і раніше зберігали свої звичаї, культуру, не забували мову, але користувались нею переважно в церквах. Тобто рідною мовою зверталися до Бога і священика. А хто вони, звідки походить їхнє коріння — тільки тепер починають розуміти. І в першу чергу завдяки Кобзарю.

— Скільки ж українців живе зараз у Бразилії?

— Понад 300 тисяч. Вони сконцентровані у землеробській провінції Парана. Спочатку емігранти приїздили до Прудентополіса, а пізніше розселювалися по околицях. У провінції діють 250 церков — головне греко-католицьких, бо найбільше люду приїхало до Бразилії з Буковини.

— А в Парагваї?

— В Парагваї живе біля 30 тисяч українців. Проте там більше православних, вихідців з Волині. Вони також не втратили рідну мову, традиції... До речі, минулого року я відвідав Парагвай з мистецьким ансамблем «Дніпро» з Канади. То на восьми концертах побувало понад 15 тисяч глядачів. Зі сльозами на очах вони слухали народні пісні, які їм нагадували про Україну.

А от в Уругваї українців нема. Раніше там було декілька десятків українських родин, але пізніше вони асимілювалися з іспанськомовним населенням.

— Василю Михайловичу, ви є свідком бурхливого процесу національного відродження, який відбувається на Україні. У липні минулого року Верховна Рада республіки прийняла Декларацію про державний суверенітет. Чи відомо про це українцям у Південній Америці?

— Дуже мало. Адже протягом десятиріч вони не мали жодних контактів з Україною. Зокрема, щоб такі контакти поширити, моя дружина Наталка Бундза, яка працює в канадському туристичному агентстві «Астро тревел сервіс», організовує першу поїздку на Україну поселенців з Аргентини і Бразилії. Приїдуть нащадки у третьому і четвертому поколінні українських емігрантів, а також священики та владики, які не тільки не забули рідну мову, а й зберегли українську національну духовність.

— За моїми підрахунками, у Південній Америці живе понад півмільйона наших земляків. Що, на вашу думку, треба зробити Верховній Раді, уряду республіки для того, щоб підтримувати і зміцнювати зв'язки з цією численною громадою вихідців з України?

— Вважаю, що український парламент повинен знайти форму для підтримки українців не тільки в Південній Америці, а й взагалі у діаспорі. Скажімо, при посольствах Німеччини, Франції чи Англії існують відділи культури і зв'язку зі своїми земляками за кордоном. В такий спосіб вони підтримують людей своєї крові морально і духовно. Те саме намагався робити і Радянський Союз. Проте встановлював відносини виключно з тими, хто мав радянські паспорти. На нас же дивилися як на воєнних злочинців або буржуазних націоналістів. Диво та й годі! Адже переважна більшість українців у південно-американських державах — це онуки і правнуки перших поселенців-хліборобів. Вони ніколи в Україні не були, ніколи тієї України не бачили. Виходить, єдиною їхньою провиною було те, що вони не втратили любові до землі своїх предків.

— Слушні слова... Часи, проте, змінюються, і ваше перебування на Україні є тому свідченням. Наскільки мені відомо, ви приїхали для налагодження культурних і ділових контактів південно-американської діаспори з республікою.

— Так. У першу чергу — це участь у спорудженні пам'ятника Тарасові Шевченку у Львові. Я вже певний час стежу за його побудовою. Бачу, що справа ця зволікається і, мабуть, потребує деякої допомоги від української еміграції. Під час теперішнього приїзду я зустрівся з мером Львова Василем Шпіцером. Він розповів, що в місті бракує матеріалів і техніки для побудови пам'ятника, і від імені міськради звернувся до мене з проханням організувати технічну та фінансову допомогу з боку діаспори. В результаті переговорів ми домовилися, що львів'яни побудують фундамент і бетонний постамент пам'ятника, а вже граніт для його опорядження ми привеземо з Аргентини. Фігура Кобзаря також буде відлита в Буенос-Айресі. І якщо все йтиме за планом, то у травні наступного року відбудеться відкриття пам'ятника.

Окрім того, в Аргентині є багато молоді, яка бажає повернутися до українства, але не може, бо не має іспансько-українських словників. Ця література зацікавить й іноземців, що прагнуть ближче познайомитися з Україною, її історією та культурою. Аргентінська Фундація імені Т. Шевченка підготувала двомовні словники. Однак люди, які їх складали, не є професіональними лінгвістами. Тому я звернувся до фахівців київського Інституту мовознавства з проханням остаточно їх відредагувати. Видати словники планується тут. Таким чином, вони послужать і Україні, і Латинській Америці.

Щодо підприємницької діяльності, то укладена домовленість з Тисменицькою хутряною фабрикою і трьома колгоспами Яворівського району, яким бракує сировини, про поставки хутра і вовни з Аргентини. Вартість поставок оплачуватиметься частиною готової продукції, зокрема лижниками.

Відбулися також переговори в київському об'єднанні «Електронмаш». Йшлося про створення спільного підприємства з однією з аргентінських фірм, яке вироблятиме електропобутову техніку.

Але для втілення цих планів у життя потрібні відповідні закони Української РСР.

— На мою думку, нещодавно прийнятий Верховною Радою республіки Закон «Про зовнішньоекономічну діяльність» якраз сприятиме розвитку таких взаємовигідних зв'язків із зарубіжними партнерами. А це дозволить піднести економіку України...

— ...та забезпечить їй політичний суверенітет. Бо політично самостійним може бути лише той народ, який не є економічно поневолений.

— Дякуємо за розмову.

Інтерв'ю взяв Ігор ГРУШКО, оглядач зарубіжної і радянської преси.





НА ЗНІМКАХ: пам'ятник Т. Шевченку в місті Пруденполісі; четверте покоління українських поселенців у Бразилії.

МРІЇ ОЛЕКСІЯ ЖИТНИКА

Наша вітальня

Завершився хокейний сезон. Але хокеїсти продовжують тренування. Традиційна відпустка у них — у червні. Як відомо, київський «Сокіл» продовжує оновлюватися. У його складі з'являються нові гравці, як правило, з числа вихованців місцевої СДЮШОР. Є серед них і такі, що вже спробували сили й у збірній Радянського Союзу. І тут чи не найпомітнішою фігурою став 19-річний захисник Олексій Житник. Фахівці вважають, що у цього юнака попереду блискуча спортивна кар'єра.



— Народився я в сім'ї корінних киян, — розповідає Олексій під час нашого побачення після одного з тренувань «Сокола». — Тато — Микола Іванович в молоді роки захоплювався футболом, нині працює в Держагропромі УРСР, мама — Ірина Олексіївна за фахом економіст, працює в Держплані України. Ким мріяв стати в дитинстві, вже й не пам'ятаю. Однак ніколи не забуду той день, коли старша сестра привела мене з братом-близнюком до хокейної секції. Згодом брат «не витримав» навантажень і «повісив» ковзани на цвях. А я от не здався...

— І в кого ж проходив хокейну науку?

— Моїм першим тренером був відомий у минулому воротар «Сокола» Валерій Петрович Голдобін. З 1987 року мене почали запрошувати до різних юнацьких збірних країни. Згодом і до дорослого «Сокола» запросили. Протягом останніх півтора року зіграв й ряд матчів за збірну СРСР.

— Як зрозумів, хокей для тебе — це серйозно...

— Так. Він забирає майже весь мій час. А ще я — другокурсник інституту фізкультури. Отож, кожна хвилина — на вагу золота. І коли випадає вільна мить, охоче граю в теніс, полюбляю рибалку.

— Чи віриш у прикмети?

— Важко тепер знайти незабобонного спортсмена. Особисто я в день матчу на обіді не їм першого. На передігровій прогулянці маю власний маршрут. Перед виходом на лід не п'ю кави і не їм шоколад...

— А цифра «13» на твоєму ігровому светрі не гнітить?

— Ні. Хоча цей номер дістався мені випадково. Втім, провів з ним сезон дебюту і вирішив, що міняти не варто.

— Чи є у тебе в «Соколі» близькі друзі?

— Задушевного приятеля, на жаль, не маю. Але нас, одноліток, у команді тепер більшість. Маємо багато спільних інтересів.

— Чи є у тебе кумир у спорті?

— Мені дуже імпонує гра канадського захисника Пола Коффі. «Профі» — в усіх відношеннях.

— Кажуть, що з тренером збірної СРСР Віктором Тихоновим важко працювати. Ти відчув це?

— Якщо судити по тренуваннях, я б такого не стверджував. А от під час ігор він надто нервовий, інколи просто зривається...

— Свій дебют у вищій лізі і першу шайбу, мабуть, добре пам'ятаєш?

— Звичайно. Вперше в основному складі «Сокола» грав у Києві проти ЦСКА. Ми поступилися тоді — 3:8. Як на мене, провів зустріч вкрай погано, бо надмірно хвилювався. Потім протягом 7—8 ігор відходив від стартової невдачі. Але завдяки досвідченим партнерам оговтався. Ну, а першу свою шайбу у вищій лізі закинув знову ж таки на рідному майданчику, коли приймали свердловський «Автомобіліст».

— Твій партнер у захисті — авторитетний Валерій Ширяєв. Чи не почуваєшся поруч з ним скутим?

— Відчуваю лише велику відповідальність перед колективом, за який граю, і перед болільниками. А з Ширяєвим, який, безперечно, є одним з найсильніших захисників у Європі, грати одна насолода.

— Цікаво було б дізнатися від тебе: чи є перспектива у нинішнього складу «Сокола»?

— Нашу команду постійно залишають досвідчені майстри. Тому нам, молодим, буде скрутно. Але нікуди не подінешся. У Києві тепер розраховують виключно на свій резерв. Тому будемо старатися, вдосконалюватися.

— Твоє ставлення до політики.

— Спеціально нею не цікавлюся. Проте в курсі справ про найголовніші події в країні та світі.

— Нарешті, яка твоя заповітна мрія?

— Хотілося б пограти в НХЛ. За приклад мені служать земляки — Дмитро Христич та Михайло Татаринов, які успішно виступають у клубі «Вашінгтон Кепітелз». Але поки повинен якісно відпрацювати на благо «Сокола»...

Розмову вів
Юрій САЙ,
студент КДУ.



У велосипедистів «перекур». Фото Миколи БОЧКА.

«З НЬОГО ВИЙДЕ ЧУДОВИЙ ПОСОЛ»

Футбол

В одному з номерів журнал «Англия» розповів своїм читачам про колишнього гравця київського «Динамо» Сергія Балтачу, який грав в англійському футбольному клубі «Іпсуїч Таун». Щоправда, поки готувався вісник, надійшло повідомлення про те, що С. Балтача вже виступає у шотландській команді «Сент Джонстон». І все ж, думаємо, читачам буде цікаво ознайомитися з цим матеріалом.

«Знайомство з Британією цього 32-річного гравця світового класу, — пише журнал, — і на футбольному полі, і за його межами було пов'язане з труднощами, як мовними, так і життєвими. Коли його прийняли в іпсуїцьку команду другої підгрупи, весь запас англійської мови Балтачі зводився до двох фраз: «застібніть ремені» і «палити забороняється». Тепер з допомогою жестів і окремих фраз він уже може висловити свої враження. Він може також говорити про те, що проклав шлях для радянських гравців у британський футбол: з часу його прибуття в країну двоє співвітчизників Балтачі наслідували його приклад — Олексій Чередник вступив у команду «Саутхемптон», а Сергій Гоцманов — у команду «Брайтон».

Коли Балтача зміг грати — травми не дозволили йому брати участь у багатьох матчах сезону 89/90, — він прийшов до висновку, що футбол у другій підгрупі має більш силовий характер, ніж у київському «Динамо». Він говорить: «Я вважаю, що найкраще мені грати півзахисником, але англійський футбол часто не пристосований до системи такого роду. В Києві мене вважали силовим гравцем, а тут кожен футболіст силовий».

Щодо майбутнього, то він додержується твердих поглядів: «Я чув, що шведські і норвезькі клуби цікавляться мною. Але і мені, і моїй сім'ї подобається ця частина світу, і якщо я потрібен «Іпсуїч», то ми з радістю залишимося тут».

На Україні Балтача, як і тут, вів розкішний спосіб життя. Головна різниця — це час, який він може проводити із своєю 30-річною дружиною Ольгою, 10-річним сином Сергієм і дочкою Ананією шести років. Ольга — колишній легкоатлет-п'ятиборець — говорить: «У Радянському Союзі Сергій так часто був на спортивних зборах, що за рік я його могла бачити тільки протягом 20—30 днів. Ми одружені 11 років, але за рік, який ми провели тут, я бачила Сергія більше, ніж за всі попередні десять років».

Ольга цілком пристосувалась до британського способу життя, наприклад, до покупок в універсамах. Діти теж добре адаптувались. Сергій-молодший забив 62 голи в 16 іграх, виступаючи в команді «Уітон Джуньєрз», а в Ананії виявились добрі задатки гравця в теніс. «Спочатку вона не хотіла говорити англійською, — каже її мати, — але коли ми поїхали минулого року на літо до Києва, вона не говорила ніякою іншою мовою».

Близький друг і сусід Сергія Балтачі Боб Шелі говорить: «Сергій заслуговує хоч трохи удачі після всіх своїх травм. Він справжній професіонал і завзятий гравець. Крім того, він не тільки зразковий спортсмен, а й зразковий джентльмен. Коли він перестане грати у футбол, з нього вийде чудовий посол».

(УКРІНФОРМ).

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
СЕРГІЙ ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Заступник головного редактора — Анатолій Горлов.
Чергові редактори — Леонід Бровченко. Анатолій Краслянський.
Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.
Випусковий — Леонід Клюско.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Антоніна Сильверстова, Людмила Нєсєна, Любов Станачич, Людмила Терещук.
Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Індекс 60955.
Тираж 166.300.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.
Зам. 03150931.